

**VERTAILEVA KORPUSAVUSTEINEN
DISKURSSINTUTKIMUS ILTA-SANOMIEN
PUTIN-UUTISOINNISTA**

Meri Kiiskinen
Maisterintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Meri Kiiskinen	
Työn nimi Vertaileva korpusavusteinen diskurssintutkimus Ilta-Sanomien Putin-uutisoinnista	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 55 + liitteet
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä maisterintutkielmassa tarkastellaan, millaisia kollokaatteja hakusana eli noodi <i>Putin</i> saa Ilta-Sanomien verkkoartikkeleissa, millaisia semanttisia preferenssejä kollokaatit saavat sekä millaisia diskursseja uutisointi luo ja ylläpitää. Lisäksi tutkielmassa vertaillaan diskursseissa tapahtuneita muutoksia eri aikakausien välillä. Tutkimuksessa havainnoidaan myös kollokaattien muodostamia diskurssiprosodioita. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Millaisia diskursseja Ilta-Sanomat luovat Vladimir Putinista verkkoartikkeleissaan? ja 2. Onko diskursseissa tapahtunut muutoksia aineistojen välillä?</p> <p>Tutkielman teoreettis-metodologisena viitekehyksenä toimii vertaileva korpusavusteinen diskurssintutkimus (MD-CADS), joka yhdistää sekä korpuslingvistiikan että diskurssintutkimuksen näkökulmat sekä tutkii diskurssikäytännöissä tapahtuneita muutoksia eri aikakausien välillä. Aineistoina toimivat kaksi itse kerättyä korpusa (Putin 1 ja Putin 2, jatkossa P1 ja P2), jotka koostuvat Ilta-Sanomien Putin-aiheisista artikkeleista. P1-korpus sisältää ennen vuotta 2014 julkaistuja artikkeleita ja P2-korpus puolestaan tämän jälkeen julkaistua sisältöä. Aineistoille on suoritettu kollokaatioanalyysi AntConc-korpusanalyysityökalulla, ja tarkasteltavaksi on päätynyt noodin <i>Putin</i> 115 merkittävintä kollokaattia molemmista aineistoista. Kollokaatit on jaoteltu niiden denotatiivisten merkitysten ja semanttisten piirteiden perusteella semanttisiin preferensseihin, joiden pohjalta on muodostettu aineistoja kuvaavat diskurssit.</p> <p>Vaikka aineistojen kollokaatit jakautuivat melko samanlaisiin semanttisiin preferensseihin ja diskursseihin, oli uutisoinnissa tapahtunut myös muutoksia. P2-aineistossa keskityttiin P1-aineistoa enemmän Putinin ominaisuuksiin ja yksityiselämään. Myös esimerkiksi Putinin henkilökohtaisiin asioihin, kuten terveyteen ja suhteisiin, liittyvä spekulointi ilmeni voimakkaasti P2-aineistossa verrattuna P1-aineistoon. Sen sijaan esimerkiksi Putinin uraan sekä siihen liittyviin päätöksiin ja tekoihin viittaavat kollokaatit ja diskurssit olivat aineistojen välillä pysyneet melko samanlaisina. Molempien aineistojen kollokaatit saivat lähinnä negatiivisia tai neutraaleita diskurssiprosodioita.</p>	
Asiasanat Putin, iltapäivälehdet, diskurssit, korpuukset, MD-CADS	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Kollokaattien frekvenssit ja jakautuminen semanttisiin preferensseihin aineistoittain	26
TAULUKKO 2	Ura: kollokaatit ja semanttiset preferenssit.....	28
TAULUKKO 3	Vaikutusvalta ja vallankäyttö: kollokaatit ja semanttiset preferenssit	31
TAULUKKO 4	Tukijoukot ja kansansuosio: kollokaatit ja semanttiset preferenssit	35
TAULUKKO 5	Kritiikki ja vastustus: kollokaatit ja semanttiset preferenssit .	37
TAULUKKO 6	Spekulaatio: kollokaatit ja semanttiset preferenssit.....	39
TAULUKKO 7	Henkilöbrändi: kollokaatit ja semanttiset preferenssit	41
TAULUKKO 8	Ominaisuudet: kollokaatit ja semanttiset preferenssit	43
TAULUKKO 9	Yksityiselämä: kollokaatit ja semanttiset preferenssit.....	45

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ILTAPÄIVÄLEHDET TUTKIMUSKOHTEENA	4
2.1	Median ja joukkotiedotusvälineiden valta	4
2.2	Iltapäivälehdet ja politiikan journalismi.....	5
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	8
3.1	Fraseologia	8
3.1.1	Kollokaatio	10
3.1.2	Semanttinen preferenssi ja diskurssiprosodia.....	11
3.2	Diskurssintutkimus.....	13
4	AINEISTO JA MENETELMÄT	17
4.1	Korpuslingvistiikka	17
4.2	Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS).....	18
4.2.1	Vertaileva korpusavusteinen diskurssintutkimus (MD-CADS)	19
4.2.2	Kollokaatioanalyysi.....	20
4.3	Aineisto.....	22
5	ANALYYSI JA TULOKSET	25
5.1	Putin-uutisoinnin semanttiset preferenssit	25
5.2	Putin-diskurssit	28
5.2.1	Ura	28
5.2.2	Vaikutusvalta ja vallankäyttö	31
5.2.3	Tukijoukot ja kansansuosio.....	34
5.2.4	Kritiikki ja vastustus	36
5.2.5	Spekulaatio	38
5.2.6	Henkilöbrändi.....	41
5.2.7	Ominaisuudet	43
5.2.8	Yksityiselämä	45
6	YHTEENVETO JA POHDINTA.....	48
	LÄHTEET	53

LIITTEET

Liite 1: P1-aineiston kollokaatit

Liite 2: P2-aineiston kollokaatit

Liite 3: P1- ja P2-aineistojen kollokaatit jaoteltuna semanttisiin preferensseihin

1 JOHDANTO

Maisterintutkielmassani tarkastelen Venäjän presidentti Vladimir Putiniin liitettyjä diskursseja Ilta-Sanomien verkkoartikkeleissa. Tarkoitukseni on selvittää, millaisia diskursseja Ilta-Sanomien uutisointi Putinista luo ja ylläpitää. Lisäksi tutkin, onko eri aikakausilta kerättyjen uutisten diskursseissa tapahtunut muutoksia.

Vladimir Putin nousi ensimmäistä kertaa Venäjän presidentiksi uudenvuodenaattona 1999, jolloin hänen edeltäjänsä Boris Jeltsin valitsi tämän virkaatekeväksi presidentiksi 90 päivää ennen virallisia presidentinvaaleja (Myers, 2016, s. 236, 238). Tähän päivään mennessä Putin on toiminut presidenttinä jo yli neljä kautta ja ollut sivussa vain vuosina 2008–2012, sillä tuona aikana Venäjän perustuslain mukaan sama henkilö pystyi toimimaan presidenttinä vain kaksi kautta peräkkäin. Sittemmin perustuslakiin on tehty muutoksia, jotka mahdollistivat Putinin asettumisen ehdolle myös vuoden 2024 vaaleissa (Vaarakallio, 2021). Putin voitti myös vuoden 2024 presidentinvaalit (Lehmusvesi, 2024) ja jatkaa täten istuvana presidenttinä ainakin seuraavat neljä vuotta. Virkakautiensa aikana Putinista on kehittynyt tunnettu ja vaikutusvaltainen suurvaltajohtaja, jota on kuvailtu muun muassa uudeksi tsaariksi (ks. Myers, 2016), Kremlin pelätyksi hallitsijaksi ja ”kasvotomaksi” mieheksi (ks. Gessen, 2012). Venäjän historialle tyypillisesti myös Putinin valtakausiin on liittynyt kriisejä ja sotia, jotka ovat 2000-luvun alkupuolella sijoittuneet melko kauaksi Suomesta, kuten Georgiaan ja Tšetšeniaan. Vuodesta 2014 alkaen kriisit ovat kuitenkin siirtyneet maantieteellisesti lähemmäksi Suomea. Venäjä on esimerkiksi miehittänyt Krimin vuonna 2014 sekä aloittanut hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan helmikuussa 2022. EU on reagoinut tapahtumiin muun muassa asettamalla Venäjälle henkilö- ja talouspakotteita sekä viisumitoimenpiteitä (Eurooppa-neuvosto 2023). Tapahtumien johdosta myös Putiniin kohdistuva uutisointi on Suomessa lisääntynyt (Viitanen, 2023).

Suomalaisten käsitys Venäjästä on perinteisesti rakentunut maiden välisten sotien, vastakkainasettelujen ja muun historian kautta. Koska suurvaltanäkökulma on liittynyt erottamattomasti osaksi Venäjää, on kuva Venäjästä uhkana korostunut julkisessa keskustelussa. (Lounasmeri, 2011, s. 8–9.) Nykyisin suomalaiset suhtautuvat aiempaa kielteisemmin Venäjään, ja 59% suomalaisista pitää maata

sotilaallisena uhkana. Erityisesti Putinin nousu kolmannelle presidenttikaudelle vuonna 2012 sekä Krimin miehitys helmikuussa 2014 ovat entisestään vaikuttaneet suomalaisten asenteisiin Venäjää kohtaan. (Haavisto, 2021, s. 1–2.) Journalismilla on tärkeä rooli siinä, millainen kuva Venäjästä suomalaisille muodostuu (Lounasmeri, 2011, s. 10). Koska Venäjä ja Venäjän politiikka henkilöityvät mediassa pitkälti Putinin kautta, voitaneen sanomalehtien luomia Putin-diskursseja pitää keskeisinä syinä myös sille, miten suomalaiset suhtautuvat Venäjään.

Toteutan tutkimukseni vertailevana korpusavusteisena diskurssitutkimuksena. Aineistonani toimivat kaksi itse keräämääni sanomalehtikorpusa, jotka koostuvat eri aikakausilla julkaistuista Ilta-Sanomien Putin-uutisista. Ensimmäinen aineisto sisältää uutisia Putinin kahdelta ensimmäiseltä presidenttikaudelta ja toinen aineisto uutisia vuosilta 2014–2023. Aineistojen välisenä käännekohtana toimii vuosi 2014, jolloin Putinin johtama Venäjä miehitti Krimin tuoden samalla myös kriisit ja sodat takaisin Eurooppaan ja lähemmäksi Suomea. Eri aikakausille sijoittuvat korpusaineistot mahdollistavat diskursseissa tapahtuneiden muutosten tutkimisen. Tutkimuksessani yhdistyvät sekä korpuslingvistiikan tilastolliset että diskurssitutkimuksen laadulliset menetelmät. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millasia diskursseja Ilta-Sanomat luovat Vladimir Putinista verkkoartikkeleissaan?
2. Onko diskursseissa tapahtunut muutoksia aineistojen välillä?

Ilta-Sanomat on Suomen vanhin valtakunnallinen iltapäivälehti, ja sitä on julkaistu vuodesta 1932 lähtien (Huovila, 2002, s. 200). Nykyisin Ilta-Sanomat voidaan nähdä melko keskeisenä tietolähteenä suomalaisille maailmalla tapahtuvista asioista, sillä sen printtilehdet sekä verkossa julkaistu materiaali tavoittavat keskimäärin 2,8 miljoonaa lukijaa viikottain (KTM 2023). Koska joukkotiedotusvälineiden voima piilee niiden käyttämässä kielessä, pystyvät ne merkityksellistämään asioita kirjoittamalla niistä haluamallaan tavalla. Näin ollen ne myös kykenevät vaikuttamaan muun muassa ihmisten tietoihin, uskomuksiin ja arvoihin. (Fairclough, 1997, s. 10.) Ei siis ole samantekevää, miten mediassa ja joukkotiedotusvälineissä kulloisistakin asioista uutisoidaan.

Putin tutkimuskohteena on herättänyt kiinnostusta sekä Suomessa että maailmalla tutkimusalasta riippumatta, mutta siitä huolimatta Putiniin liittyvä suomenkielinen tutkimus on melko vähäistä. Kielentutkimuksen alalla esimerkiksi Back (2023) on tutkinut Venäjän ja Putinin representaatioita Ukrainan kriisissä Ylen asiantuntija-artikkeleissa ja Miettinen (2021) suomalaisen lehdistön rakentamaa kuvaa Putinista. Putinista on myös kirjoitettu paljon elämäkerrallisia teoksia (ks. Myers, 2016; Gessen, 2012; Tuominen, 2019) ja hänen poliitiko- ja johtajakuvaa ja sen

kehitystä on tarkasteltu (ks. Sakwa 2004 & 2007). Valtaosa suomalaisesta Putin-tutkimuksesta on kandidaatin- ja maisterintutkielmia, eikä erityisesti juuri Putiniin keskittyvää kielentutkimusta ole paljon. Sen sijaan muihin suurvaltajohtajiin ja mediaan liittyvää kielentutkimusta on tehty jonkin verran. Tutkimus on kuitenkin keskittynyt pitkälti Yhdysvaltain presidenttien tutkimiseen. Muun muassa Stranius (2018) on tutkinut suomalaisen median rakentamaa julkisuuskuvaan Donald Trumpista sekä Timonen (2021) sitä, millaisia diskursseja Trumpiin ja Joe Bideniin on liitetty Helsingin Sanomien uutisissa ennen vuoden 2020 Yhdysvaltain presidentinvaaleja. Tutkimukseni täydentääkin kielentutkimuksen alan tutkimusaukkoa, joka liittyy juuri Putinin esittämiseen mediassa. Lisäksi tutkimukseni laajentaa korpusavusteisen diskurssintutkimuksen tutkimusalaa myös iltapäivälehtiin, sillä vastaavaa tutkimusta suomalaisten iltapäivälehtien verkkoartikkeleista ei tiettävästi ole tehty.

2 ILTAPÄIVÄLEHDET TUTKIMUSKOHTENA

2.1 Median ja joukkotiedotusvälineiden valta

Länsimaisen journalismin traditiossa tiedotusvälineillä on perinteisesti ollut tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä esimerkiksi tasapuolisen tiedon välittämisessä, informatiivisen kansalaiskeskustelun järjestämisessä ja ylläpitämisessä sekä valtaapitävien valvomisessa. Poliitiikan journalismilla puolestaan on ollut erittäin arvostettu asema journalismin sisällä: sen tärkeyttä on perusteltu esimerkiksi demokratialla ja kansalaisten oikeudella tietää yhteiskunnallisista asioista. Media on ylläpitänyt julkista keskustelua, jossa erilaiset yhteiskunnalliset vaihtoehdot ovat kamppailleet paremmuudestaan. Sen rooli yhteiskunnallisena tiedonvälittäjänä on entisestään vahvistunut, mikä puolestaan on lisännyt tiedotusvälineiden vaikutusvaltaa. (Pitkänen, 2009, s. 79, 81.) Mitä suurempi yleisö tavoittaa median ja tiedotusvälineiden välittämät viestit, sitä merkittävämmäksi kasvavat myös niiden valta ja vaikutusmahdollisuudet (Fairclough, 1997, s. 57).

Median ja toimittajien vaikutusvalta on suurimmillaan niiden määritellesä politiikan julkista agendaa esimerkiksi valitsemalla kulloisenkin päivän uutisaiheet. Käytännössä media päättää, mistä vastaanottajat ovat kiinnostuneita, kenen ääni julkisuudessa kuuluu ja kenen käsitteillä yhteiskunnallisista ongelmista keskustellaan. (Salminen, 2006, s. 271; Pitkänen, 2009, s. 79, 81.) Salmisen (2006, s. 52, 270) mukaan 2000-luvulle tultaessa mediasta on kehittynyt jopa niin valtava yhteiskunnallinen ja tajunnallinen mahti, että aikaisemmat vallanjako-opit ja käsitykset demokratiasta kaipaivat uudelleenarviointia. Median valta perustuu niin sanottuun megafonivaikutukseen: tiedotusvälineet käsittelevät kulloistakin kohua niin valtavalla intensiteetillä, että käsillä oleva näkökulma – oli se totta tai ei – ikään kuin muuttuu hiljalleen vallitsevaksi totuudeksi (Herkman, 2011, s. 11). Se, mitä

uutisoitavaksi valitaan, riippuu puolestaan pitkälti aiheiden kiinnostavuudesta ja niiden tuomista taloudellisista hyödyistä. Lehtikustantamot ovat ennen kaikkea voittoa tavoittelevia organisaatioita, jolloin ne ovat alttiita markkinapaineille ja niiden tuottamat sisällöt voidaan nähdä jopa kaupallisina kulttuurihyödykkeinä. (Fairclough, 1997, s. 60 – 61.)

Joukkotiedotusvälineet ovat tärkeimpiä ja joskus jopa ainoita poliittisen informaation lähteitä, minkä vuoksi niillä on tärkeä rooli ihmisten poliittisten ja yhteiskunnallisten mielipiteiden muodostumisessa (Pekonen, 1991, s. 83). Vaikka tiedotusvälineet eivät määritä sitä, mitä mieltä ihmiset ovat eri asioista, pystyy media kuitenkin vaikuttamaan siihen, mistä asioista ihmisillä yleensäkin on mielipiteitä. Medialla onkin siis huomattava vaikutus siihen, mitä asioita ja puheenaiheita ihmiset pitävät tärkeimpinä ja kuinka he asioihin suhtautuvat. (Pitkänen, 2009, s. 87.)

2.2 Iltapäivälehdet ja politiikan journalismi

Terminä iltapäivälehti viittaa nykyisin sellaiseen lehteen, jonka sisältö on sensaatiohakuista, visuaalista, kepeää ja nopeasti omaksuttavaa. Ulkomailla termit tabloidi ja keltainen lehdistö viittaavat samaiseen lehtigenreen. Iltapäivälehdet tunnetaan siitä, että ne muun muassa esittelevät julkisuuden henkilöiden salarakkaat, paljastavat poliitikkojen töpeksinnät ja testaavat puolestamme kesän grillimakkarat. Kriitikoiden mielestä iltapäivälehdet paisuttelevat, yksinkertaistavat ja kärjistävät asioita, dramatisoivat ja johtavat harhaan sekä ajavat poliitikkoja takaa tyhjänpäiväisten asioiden vuoksi. Iltapäivälehdillä on kuitenkin keskeinen rooli suomalaisessa mediakentässä: ne toimivat valtakunnallisina uutisvälineinä ja puheenaiheiden asettajina. (Kivioja, 2008, s. 14, 16 – 18.)

Median kaupallistuminen käsitetään nykyisin tiedotusvälineiden yhteiskunnallista tehtävää heikentävänä tekijänä. Yhteiskunnallinen keskustelu jäsentyy aiempaa voimakkaammin kaupallisen tiedonvälityksen ehdoilla. Poliitikko on paitsi henkilöitynyt, myös viihteellistynyt ja pinnallistunut tiedotusvälineiden uutisoinnissa. Tämä on johtanut siihen, että asiapohjaiseen informaatioon perustuvan journalismin asema on mediajulkisuudessa kaventunut. (Pitkänen, 2009, s. 81.) Erityisesti iltapäivälehdissä viihde- ja uutisjournalismin välillä on entistä vaikeampaa nähdä eroa. Vaikka kiinnostavuus on aina ollut iltapäivälehtien tärkeimpiä uutiskriteerejä, on se viime vuosina kiilannut uutisoinnissa muiden kriteerien edelle. Esimerkiksi urheilussa esiintyvät lieveilmiöt, kuten dopingkohut ja urheilijoiden yksityiselämän sotkut, ovat heikentäneet perinteisen tulosurheilun asemaa. Viihdeaineistojen laajentuminen on kirkastanut entisestään iltapäivälehtien roolia ajanvietteenä. (Kivioja, 2008, s. 82, 198 – 199.) Iltapäivälehtiä onkin nimitetty

“henkiseksi kylpylöiksi”, joiden tehtävänä on tarjota kansalaisille hemmottelun ja rentoutumisen hetkiä (Saari, 2007, s. 23; Kivioja, 2008, s. 199).

Viihdyttäjän roolin lisäksi iltapäivälehtien tarttuminen yksittäisiin aiheisiin kuvastaa niiden roolia keskustelujen herättäjänä. Poliitiikan uutisoinnissa iltapäivälehdet keskittyvätkin niiden kannalta kiinnostaviin aiheisiin ja toisaalta jättävät uutisoinnistaan tietoisesti pois sellaisia politiikan arkisia aiheita, joista muut päivälehdet päivittäin uutisoivat. (Berg, Niemi, Pernaa, Pitkänen & Railo, 2009, s. 51.) Suurin muutos iltapäivälehtien politiikan journalismissa on tapahtunut 90-luvun puolivälissä, jolloin poliittisten aiheiden sijaan ryhdyttiin uutisoimaan entistä enemmän poliitikkojen henkilökohtaisesta elämästä (Kivioja, 2008, s. 199). Mediakentän rakennemuutos ja viestinten välisen kilpailun tiukentuminen kiihdyttivät median halua käsitellä julkisuuden henkilöitä suurennuslasin läpi ja saada aikaan erityisesti poliitikkoihin liittyviä skandaaleja (Herkman, 2011, s. 11). Poliitikkojen toimintaa arvioiva henkilöjulkisuus, jossa fokus on poliitikon persoonassa ja toiminnassa, muodostaakin huomattavan osan iltapäivälehtien politiikkaa koskevista kirjoituksista (Berg ym., 2009, s. 52). Henkilöihin kohdistuvat uutiset etsitään perinteisesti eliitin keskuudesta, ja ne ovat aihepiireiltään arkipäiväisiä, mutta kiusallisia kohteen yksityisyyteen tunkeutuvia asioita. Ne siis tarjoavat vastaanottajalle mahdollisuuden tirkistellä julkisuuden henkilöiden yksityiselämää. (Huovila, 2002, s. 196–197.) Käytännössä iltapäivälehtien politiikkaa koskeva uutisointi rakentuukin poliitikkojen henkilöjulkisuuden ja poliitikkoja kohtaan suunnatun kritiikin varaan: ne keskittyvät erityisesti poliitikkojen yksityiselämän ja skandaalien tarkasteluun (Berg ym., s. 51–52).

2000-luvulta lähtien politiikan journalismia on leimannut poliitikkojen yksityiselämän uutisoinnin lisäksi myös sensaatiohakuisuus (Pitkänen, 2009, s. 82). Poliitikkaa käsitellään iltapäivälehdissä henkilöiden ja draaman kautta, joten erilaiset kohut, kriisit ja vastakkainasettelut saavat paljon huomiota. Joidenkin näkemysten mukaan äänestäjät eivät kiinnostu politiikasta, ellei aiheita käsiteltäisi yleisöä kiinnostavalla tavalla. Toisaalta politiikkauutisointia leimaa se, että uutisista muotoillaan tarkoituksella dramaattisia, ja toisaalta jätetään draamaksi taipumattomat aiheet uutisoimatta. (Kivioja, 2008, s. 200–201.) Tällaiselle sensaatiojournalismille asioiden kärjistäminen ja liioittelu on ominaista. Uutisoitavia tietoja esimerkiksi valikoidaan ja painotetaan eri tavoin, kun tavoitteena on saada uutisesta mahdollisimman kiinnostava ja myyvä. Lisäksi sensaatiojournalismi etsii syntipukkeja julkisuuteen tulleille ikäville tapahtumille. (Huovila, 2002, s. 196.) Tiedotusvälineiden välisen kilpailun voimistuminen on johtanut lehtiä sensaatiohakuisuuteen (Salminen, 2006, s. 62). Iltapäivälehdet ovat perinteisesti joutuneet irtonumeromyynnin vuoksi luomaan markkinansa päivittäin, jolloin myös lööppien on täytynyt olla houkuttelevia ja myyviä (ks. Pietilä, 2007, s. 166–176). Tästä

huolimatta iltapäivälehdissäkin harjoitetaan tutkivaa journalismia, eivätkä ne sisällä pelkästään sensaatiohakuja ja tunnepohjaisia juttuja (Salminen, 2006, s. 62).

Koska tutkimusaineistoni koostuvat pitkälti 2000-, 2010- ja 2020-luvuilla julkaistuista uutisteksteistä, on iltapäivälehtien uutisointia koko tuon ajan leimannut politiikan henkilöityminen. Todennäköistä lienee kuitenkin se, että uutisoinnissa on havaittavissa muutoksia. Esimerkiksi irtonumeromyynnin väheneminen ja digilaitteiden yleistyminen ovat johtaneet verkkouutisoinnin voimistumiseen ja pakottaneet lehdet etsimään uutisointiinsa uudenlaisia aihepiirejä ja näkökulmia (Kivioja, 2008, s. 197).

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Teoreettisina lähtökohtina tutkimukselleni toimivat fraseologia ja diskurssintutkimus. Lähden liikkeelle esittelemällä fraseologiaa ja fraseologista kielikäsitystä, joka vaikuttaa vahvasti korpusavusteisen diskurssintutkimuksen taustalla. Tämän jälkeen avaan tarkemmin diskurssintutkimusta ja sen merkitystä tutkimukseni kannalta. Koska korpusavusteinen diskurssintutkimus toimii tutkimukseni teoreettis-metodologisena viitekehysenä, esittelen sen myöhemmin aineiston ja menetelmien yhteydessä.

3.1 Fraseologia

Fraseologisen kielikäsitksen mukaan kieli perustuu toistuviin rakenteisiin (Hoey, 2007, s. 8). Kielellisten ilmausten käyttöä ohjaavat siis ilmauksille tyypilliset käyttöyhteydet ja tekstikontekstit (Jantunen, 2018a, s. 6). Tiedostamattaan kielenkäyttäjät painavat jatkuvasti mieleensä kielellisiä ilmauksia ja niiden käyttöyhteyksiä. Kun he sitten alkavat käyttää näitä ilmauksia, toistavat he niitä tyypillisesti samoissa konteksteissa, joissa ovat niihin aiemmin törmänneet. Tätä ilmiötä kutsutaan leksikaaliseksi primingiksi (*lexical priming*). (Hoey, 2007, s. 7–8; Jantunen 2018b, s. 27.) Fraseologia tutkii näitä kielellisiä myötäesiintymiä ja on kiinnostunut erityisesti siitä, milloin tietyt sanat tai kielen piirteet esiintyvät yhdessä niin usein, ettei kyse ole sattumasta (Stubbs, 1996, s. 25; Gries, 2008, s. 6). Yksittäisten sanojen sijaan fraseologia keskittyykin siis sanayhdistelmien tutkimiseen (Granger & Meunier, 2008, s. XIX).

Fraseologinen kielikäsitys ilmenee leksikaalisen primingin lisäksi myös Sinclairin idiomiperiaatteessa (*idiom principle*) (Jantunen, 2018b, s. 27). Idiomiperiaatteen mukaisesti kieli koostuu puolivalmiista rakenteista, esimerkiksi yhdessä esiintyvistä sanoista tai fraaseista, joita kielenkäyttäjät yhdistelevät toisiinsa (Sinclair, 1987, s. 320).

Hoeyn (2007, s. 8) mukaan kielen toistuvat rakenteet taas syntyvät, kun kielenkäyttäjät luovat yhteyksiä tiettyjen sanojen välille joko tietoisesti tai tiedostamattaan. Sanat eivät siis esiinny kielenkäytössä ja teksteissä satunnaisesti, eikä kieltä tuoteta niin sanotun avoimen valinnan periaatteen (*open choice principle*) mukaan. Avoimen valinnan periaatteella tarkoitetaan melko yleistä käsitystä siitä, että kieltä käytetään suuren ja monimutkaisen valinnan tuloksena, ja ainoa kielenkäyttöä rajoittava tekijä on kielioppi. Periaatteen mukaisesti sanat voivat esiintyä toistensa kanssa täysin satunnaisesti. (Sinclair, 1987, s. 320). Tässä tutkimuksessa, kuten fraseologiassa yleensäkin, käsitän fraseologisten rakenteiden noudattavan leksikaalista primingia ja idiomiperiaatetta avoimen valinnan periaatteen sijaan.

Idiomiperiaatteen mukaisesti kielen monisanaisia yksiköitä käytetään kielessä ikään kuin yksittäisinä sanoina. Koska tällaisten kielellisten ilmausten käyttö on usein vakiintunutta, ei sen osia välttämättä eroteta toisistaan. Esimerkiksi englanninkielinen ilmaus *of course* ('tietysti') toimii kielenkäytössä idiomina, vaikka se sisältää kaksi toisistaan erillistä sanaa, joilla on erikseen käytettynä täysin erilaiset merkitykset. (Sinclair, 1987, s. 320–321.) Suomen kielessä vastaavia idiomeja ovat esimerkiksi *ole hyvä* ja *matti kukkarossa*. Vaikka sekä idiomiperiaate että leksikaalinen priming korostavat kielenkäytön säännönmukaisuutta ja toistuvuutta ja ovat siten läheisesti yhteydessä toisiinsa, eroavat ne kuitenkin siten, että leksikaalisen primingin perusta on psykolingvistinen. (Jantunen, 2018b, s. 27). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tietyt sanat toimivat ikään kuin pohjustuksena sellaisille sanoille, jotka toistuvat niiden kanssa useasti. Näin ollen myös sanojen ja niiden merkitysten tunnistaminen nopeutuu: kuullessaan sanan *body* ('keho') kielenkäyttäjät tunnistaa sanan *heart* ('sydän') nopeammin kuin siinä tapauksessa, että hän olisi kuullut vaikkapa sanan *trick* ('tempu'). (Hoey, 2005, s. 7–8.)

Siinä missä perinteinen, niin sanottu itäeurooppalainen lähestymistapa fraseologiaan on keskittynyt lähinnä vain tiettyjen kielellisten monisanaisten yksiköiden – kuten fraasien ja idiomien – tutkimiseen, käsittää niin kutsuttu brittiläinen koulukunta fraseologian laajemmin Sinclairin leksikografisen lähestymistavan mukaan (Granger & Paquot, 2008, s. 28–29). Tämän lähestymistavan mukaisesti leksikaalisia myötäesiintymiä tunnistetaan usein korpuspohjaisesti (mts. 29), jolloin myös tilastollisuus nousee keskeiseksi osaksi kyseistä lähestymistapaa. Korpuspohjainen lähestymistapa voi siis nostaa esiin sellaisiakin myötäesiintymiä, jotka sijaitsevat tekstissä toisistaan etäällä (Granger & Paquot, 2008, s. 29). Fraseologisen tutkimuksen kannalta tämä on olennaista, sillä nykykäsityksen mukaan fraseologiset yksiköt käsitetään kiinteiden myötäesiintymien lisäksi myös toisistaan erillään sijaitsevinä leksikaalisina osina (Granger & Meunier, 2008, s. XIX–XX). Niin ikään brittiläisen koulukunnan mukaan kieltä ja kielenkäyttöä tarkastellessa on huomioitava myös tarkastelun kohteena olevan kielenpiirteen konteksti, eikä kielen muotoa ja merkitystä voi siten erottaa

toisistaan. Jotta tutkimuksessa saataisiin tietoa todellisessa kielenkäytössä esiintyvistä ilmiöistä, tulisi tutkimuksessa tarkastella aitoja ja kokonaisia tekstejä. Sinclairin lisäksi myös J.R. Firth ja M.A.K. Halliday edustavat näkemyksiltään brittiläistä koulukuntaa. (Stubbs, 1996, s. 22–23.) Myös tämä tutkimus perustuu kyseisen koulukunnan käsitykseen fraseologiasta, sillä otan tutkimuksessani huomioon myös sellaiset fraseologiset myötäesiintymät, jotka eivät sijoitu teksteissä vierekkäin.

3.1.1 Kollokaatio

Kollokaation käsitteen esitteli alun perin Firth vuonna 1957. Hän määritteli kollokaation sanojen myötäesiintymäksi, mutta käsitti sen pelkkää sanatasoa laajemmaksi ilmiöksi. Firthin mukaan jopa esimerkiksi assonanssi ja allitteraatio lukeutuivat kollokaatiokategoriaan. (Partington, 1998, s. 15–16.) Sittemmin kollokaation käsite on yhdistetty lähinnä sanatason tarkasteluun, ja yleensä kollokaatiolla viitataan kahden tai useamman yksittäisen sanan toistuvaan ja tilastollisesti merkitsevään myötäesiintymiseen (Sinclair, 1991, s. 170; Partington, 1998, s. 16; Stubbs, 2002, s. 24; Baker, 2006, s. 96). Stubbsin (1996, s. 172) mukaan kollokaatiot osoittavat sanoihin liittyviä mielle yhtymiä ja konnotaatioita, jolloin kollokaatioita tarkastelemalla päästään käsiksi myös sanojen ilmentämiin oletuksiin. Kollokaatio on siis ikään kuin tapa ymmärtää sanojen välisiä merkityksiä ja assosiaatioita, joita on lähes mahdotonta saada selville yksittäisen tekstin pienimuotoisen analyysin perusteella (Baker, 2006, s. 96). Sanoja, jotka myötäesiintyvät toistuvasti noodin eli hakusanan kanssa, kutsutaan kollokaateiksi (Stubbs, 2002, s. 29).

Kolme keskeisintä kollokaatiota koskevaa ominaisuutta ovat toistuvuus, tilastollinen merkitsevyys ja ulottuvuus. Jotta toistuvuutta voidaan pitää kollokaationa, täytyy syntagmaattisessa suhteessa olevien sanojen esiintyä tiheästi toistensa kanssa. (Jantunen, 2004, s. 15–16.) Analyysin kannalta merkittävimpinä pidetään yleensä sellaisia kollokaatteja, jotka esiintyvät aineistoissa tiheimmin (Stubbs, 2002, s. 29; Jantunen, 2004, s. 17). Tiettyjen sanojen toistuva kollokointi yhdessä viittaaakin yleensä kielenkäytössä piilevään, usein tiedostamattomaan diskurssiin, jota ylläpidetään toistamalla kollokaatiota samassa yhteydessä yhä uudelleen (Baker, 2006, s. 114).

Kollokaattien tilastollista merkitsevyyttä mitataan erilaisilla tilastollisilla testeillä, joiden avulla pystytään osoittamaan sellaisia sanojen välisiä kollokationaalisia preferenssejä, jotka eivät ole riippuvaisia esimerkiksi kielen syntaktisista suhteista, tekstien rakenteista tai tekstityypeistä. Pelkät absoluuttiset tai suhteelliset frekvenssit eivät siis riittävän kattavasti kuvaa kollokaatioiden merkitsevyyttä. Sen sijaan kollokaatioiden ulottuvuus vaikuttaa niiden tilastolliseen merkitsevyyteen. Ulottuvuudella viitataan paitsi noodin ja kollokaatin väliseen etäisyyteen ja kieliopilliseen suhteeseen, myös kollokationaalisen suhteen

muodostavien sanojen lukumäärään ja tarkastelualueen symmetrisyyteen. (Jantunen, 2004, s. 17–18.) Käsitellen tässä tutkimuksessa käytettyä tilastollista testiä sekä tarkasteluväliä tarkemmin luvussa 4.2.2.

Psykologisen määritelmän mukaan kollokatiivinen merkitys muodostuu assosiaatioista, joita sana saa ympäristössään yleensä esiintyvien sanojen merkitysten perusteella (Partingtonin, 1998, s. 16 mukaan Leech 1974, s. 20). Kollokaatio onkin siis pohjimmiltaan psykolingvistinen ilmiö. Natiivit kielenkäyttäjät oppivat kielenomaksamisen myötä erottamaan, mitkä kollokaatiot ovat normaaleja ja toisaalta epänormaaleja tietyissä yhteyksissä. Samalla he omaksuvat kielenkäyttöön liittyvät odotukset siitä, mitkä asiat esiintyvät teksteissä yhdessä toistensa kanssa. (Partington, 1998, s. 16.) Käytännössä siis äidinkielen puhuja kuvailee naista todennäköisemmin *kauniiksi* kuin *komeaksi* ja vastaavasti miestä pikemminkin *komeaksi* kuin *kauniiksi*. Vaikka *komea nainen* ja *kaunis mies* ovat sinänsä mahdollisia sanapareja, ne rikkovat tutun kollokationaalisen normin ja saavat siten myös konnotatiivisia merkityksiä. (Ks. Jantunen, 2004, s. 9.) Stubbs (1996, s. 172) kuitenkin huomauttaa, että natiivipuhujien intuitiiviset käsitykset kollokaatioista ovat yleensä niin epätarkkoja, että kollokationaalisten suhteiden tutkimiseksi on käytettävä laajoja korpusaineistoja ja tilastollisia menetelmiä.

Tilastolliset tiedot ja kielenkäyttäjän assosiativinen tieto siitä, mikä on tyypillinen kollokaatio, eroavat usein toisistaan. Kollokaationaalinen normi (*collocational normality*) riippuu muun muassa tekstin tekstilajista, rekisteristä ja tyylistä: se, mikä on tyypillistä tietyssä tekstissä, voi olla täysin epätavallista toisessa. (Partington, 1998, s. 17.) Oman tutkimukseni kannalta tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että käyttämäni aineiston perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä lähinnä iltapäivälehtien tyypillisistä tavoista kirjoittaa Putinista. Sen sijaan esimerkiksi keskustelupalstalta kerätty aineisto voisi tuottaa hieman erilaisia kollokaatioita samalle noodille.

3.1.2 Semanttinen preferenssi ja diskurssiprosodia

Ryhmittelen aineistoista nousevat kollokaatit merkitysryhmiin, joista käytän tutkimuksessani käsitettä semanttinen preferenssi. Diskurssien analyysin yhteydessä tarkastelen myös kollokaatteihin mahdollisesti liittyviä diskurssiprosodioita. Bednarekin (2008, s. 119) mukaan termit semanttinen preferenssi sekä semanttinen prosodia tai vaihtoehtoisesti diskurssiprosodia ovat toisinaan sekoittuneet sekä nimensä että merkityksensä puolesta. Niitä on käytetty synonyymeinä samoille ilmiöille, mutta niillä on nimitetty myös erilaisia, läheisesti toisiinsa liittyviä ilmiöitä. Seuraavaksi määrittelen semanttisen preferenssin sekä kerron, kuinka se näkyy omassa tutkimuksessani. Lisäksi määrittelen diskurssiprosodian käsitteen sekä pohdin, kuinka käsitteet suhteutuvat toisiinsa omassa tutkimuksessani.

Semanttisella preferenssillä tarkoitetaan lemman tai sananmuodon sekä semanttisesti toisiinsa liittyvien sanojen välistä suhdetta (Stubbs, 2002, s. 65). Kyse on ikään kuin tietyytyypisistä kollokaatioilmiöistä, joka keskittyy yksittäisten sanojen sijaan semanttisten kategorioiden leksikaaliseen joukkoon ja joka on havaittavissa tutkimusaineistosta suhteellisen objektiivisesti (Baker, 2006, s. 87–88; Bednarek, 2008, s. 122). Käytännössä sanoja voidaan luokitella semanttisiin preferensseihin niiden semanttisten piirteiden ja samankaltaisuuden perusteella. Luokitteluun vaikuttavat semanttiset piirteet voivat olla sekä syntagmaattisia että paradigmaattisia ilmiöitä. Esimerkiksi urheiluun liittyvät tai sitä ilmentävät sanat voivat muodostaa yhdessä semanttisen preferenssin. (Sinclair, 1998, s. 16.)

Olellainen osa semanttisia preferenssejä on sanojen merkitysten samankaltaisuus. Sanojen ei siis välttämättä tarvitse kuulua samaan sanaluokkaan kuuluakseen kuitenkin samaan semanttiseen preferenssiin. On kuitenkin mahdollista, että semanttinen preferenssi koostuu sanoista, joilla on sekä sama semanttinen piirre että sanaluokka. Semanttisia preferenssejä tutkittaessa keskitytään nimenomaan sellaisiin merkityspiirteisiin, jotka esiintyvät toistuvasti noodin kontekstissa eli lähiympäristössä. (Sinclair, 1998, s. 16.) Sanoilla ja ilmauksilla on siis taipumus esiintyä tietyissä yhteyksissä riippumatta kielenkäyttötilanteesta. Myöhemmin analyysissäni käytän semanttisesta preferenssistä toisinaan lyhennettyä muotoa preferenssi, mutta tarkoitan sillä semanttisen preferenssin mukaista määritelmää.

Semanttiseen preferenssiin kuuluu olennaisesti myös semanttisen prosodian tai vaihtoehtoisesti diskurssiprosodian käsite. Käsitteet ovat toisilleen läheisiä: molempien avulla voidaan viitata kielenkäytön asenteellisuuteen (Baker, 2010, s. 132). Tutkimuksessani hyödynnän Stubbsia (2002, s. 65) mukailien juuri diskurssiprosodian käsitettä välttääkseni semanttisen preferenssin ja semanttisen prosodian käsitteiden sekoittumisen toisiinsa. Diskurssiprosodia on ikään kuin eräänlainen yhtenäinen merkitysaura, joka ympäröi kulloistakin kielellistä ilmausta. Se on semanttista preferenssiä abstraktimpi kontekstuaalinen ilmiö, joka ilmaisee puhujien asenteita kulloisiakin asioita kohtaan ja siten myös ohjaa ilmausten tulkintaa. (Louw, 1993, s. 157; Sinclair, 1996, s. 87–88; 1998, s. 20; Stubbs, 2002, s. 65; Jantunen, 2004, s. 25.) Se on ikään kuin semanttisen preferenssin alaluokka, joka osoittaa kulloisenkin ilmauksen taipumuksen esiintyä positiivisessa, negatiivisessa tai neutraalissa yhteydessä (Partington, 2004, s. 149; Bednarek, 2008, s. 121). Semanttisia preferenssejä, diskurssiprosodioita ja fraseologiaa yhdistää niiden toisteisuus, säännönmukaisuus ja ilmeneminen tietyissä yhteyksissä (ks. Jantunen 2018a, s. 6; 2018b, s. 29), jolloin näen niiden palvelevan tutkimukseni tavoitteita asianmukaisesti.

Vaikka ero semanttisen preferenssin ja diskurssiprosodian välillä ei aina ole ollut selvä, tarkoitetaan semanttisella preferenssillä kuitenkin puhujista riippumattomia merkityksen puolia, kun taas diskurssiprosodialla viitataan sanojen sekä niiden

puhujien ja kuulijoiden suhteeseen. Täten diskurssiprosodiat yhdistyvät kielen sisältämään asenteellisuuteen, kun taas semanttiset preferenssit keskittyvät pikemminkin sananmuotojen ja niihin semanttisesti liittyvien sanojen välisiin suhteisiin. (Stubbs, 2002, s. 65; Baker, 2006, s. 88; 2010, 132.) Esimerkiksi sana *hair* ('hiukset') saa useimmiten kollokaatikseen sanoja, jotka viittaavat pituuteen (*long*, 'pitkä', *short*, 'lyhyt') tai väriin (*red*, 'punainen', *blonde*, 'vaalea', *black*, 'musta, tumma'). Kuitenkaan sanat eivät ole asenteellisesti latautuneita. (Baker 2010, s. 132–133.) Sen sijaan esimerkiksi verbi *cause* ('aiheuttaa') esiintyy yleisimmin negatiivisten sanojen tai tapahtumakuvausten, kuten *problem* ('ongelma'), *death* ('kuolema') ja *disease* ('sairaus'), kanssa. Vaikka verbi itsessään ei ole negatiivissävytteinen, saa se negatiivisen assosiaation eli diskurssiprosodian esiintyessään säännöllisesti negatiivisten tapahtumien kanssa. Vastaavasti esimerkiksi verbi *provide* ('tarjota') esiintyy yleisimmin positiivisissa yhteyksissä, kuten *providing employment* ('tarjota työtä') ja saa täten positiivisen diskurssiprosodian. (Stubbs, 1995, s. 246–250.)

Sanojen luokittelu sekä semanttisiin preferensseihin että diskurssiprosodioihin ei aina ole ongelmattonta. Luokittelun hankaluus perustuu yksittäisten sanojen ja ilmausten semanttisten merkitysten tulkintaan, sillä kielenkäyttäjät voivat olla erimielisiä niiden käytöstä. Esimerkiksi diskurssiprosodioiden kohdalla on mahdollista, että vaikka yksittäiset sanat voivat tulla ryhmitellyiksi näennäisesti neutraaliin diskurssiprosodiaan, saattavat ne kuitenkin saada kielenkäytössä useimmiten negatiivisia merkityksiä. (Ks. Baker, Gabrielatos & McEnery, 2013, s. 39.) Esimerkiksi aiemmin mainittu adjektiivi *blonde* ('vaalea') on yksiselitteisen neutraali termi silloin, kun sillä viitataan vaikkapa hiusten väriin ominaisuutena. Jos termiä *blonde* sen sijaan käytetään konnotatiiviseen, halventavaan tapaan kuvailemaan 'tyhmää ja kaunista naista' (KS s.v. *blondi*), on sanan sama merkitys selkeästi negatiivinen. Tästä syystä kollokaattien kontekstien huomioiminen pelkkien semanttisten merkitysten sijaan on olennaista, kun sanoja ja ilmauksia luokitellaan diskurssiprosodioihin.

3.2 Diskurssintutkimus

Fraseologian lisäksi toinen keskeinen teoreettinen lähtökohta tutkimukselleni on diskurssintutkimus, sillä tutkin, millaisia Putiniin liittyviä diskursseja Ilta-Sanomien verkkoartikkeleissa ilmenee. Diskurssintutkimus perustuu funktionaaliseen kielikäsitteeseen, jonka mukaan kielelliset merkitykset syntyvät sosiaalisessa kanssakäymisessä ja ovat näin ollen myös tilannesidonnaisia. Kieli nähdään siis ikään kuin järjestelmänä, jossa yhdistyvät niin lingvistinen, diskursiivinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Diskurssintutkimuksen funktionaalinen kielikäsitteitys pohjautuu osittain M.A.K.

Hallidayn systeemis-funktionaaliseen kieliteoriaan, jonka mukaan kieli järjestelmänä tarjoaa kielenkäyttäjille niin sanottuja kielellisiä resursseja eli valinnan mahdollisuuksia, joita hyödyntämällä eri tilanteille luodaan merkityksiä. Näin ollen myös erilaiset valinnat mahdollistavat erilaisten merkitysten synnyn. Konteksti ja sosiaalinen toiminta kuitenkin ohjaavat valintoja, eivätkä ne siis ole sattumanvaraisia. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 19–20)

Diskurssintutkimuksen keskeinen lähtökohta on siis ajatus kielestä sosiaalisena toimintana: kielen avulla ihmiset vaikuttavat sekä maailmaan että toisiinsa (Fairclough 1992, s. 62, 72; Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 17). Lisäksi kielenkäyttöä ohjaavat vakiintuneet normit, rutiinit ja arvot, jotka kytkeytyvät aiemmin koettuihin tilanteisiin. Diskurssintutkimus ei siis niinkään keskity kielen rakenteen tutkimiseen, vaan pikemminkin siihen, kuka käyttää kieltä, miten ja milloin kieltä käytetään, mitä asioita kielellä tehdään ja missä tarkoituksessa. (van Dijk 1997, luku 1; Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 14, 17.) Koska kielellinen toiminta on yhteydessä aikaan ja tilanteeseen, tutkitaan diskurssintutkimuksessa kielenkäytön lisäksi myös kielenkäyttötilannetta (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 15, 20).

Diskurssintutkimus on luoteeltaan kvalitatiivista tutkimusta. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillisesti aineisto on diskurssintutkimuksessa avainasemassa: se on ikään kuin pysäytetty hetki yhteiskunnallisesta todellisuudesta. Aineisto on kuitenkin rajallinen ja usein myös kooltaan melko pieni. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 210, 232–233.) Koska tutkimuksessani yhdistän diskurssintutkimuksen korpusmenetelmiin ja siten myös kvantitatiiviseen tutkimukseen (ks. luku 4.2), on tutkimusaineistoni tyypillistä diskurssintutkimukseen käytettyä aineistoa suurempi.

Diskurssintutkimus tutkii nimensä mukaisesti diskursseja. Fairclough (2003, s. 124) näkee diskurssit tapoina kuvata maailmaa aineellisesta, mentaalista ja sosiaalisesta näkökulmasta. Vaikka diskurssin käsite on monitahoinen, viitataan sillä myös Bakerin (2006, s. 3–4) mukaan kielentutkimuksessa yleensä erilaisiin tapoihin kuvata todellisuutta. Ne eivät kuitenkaan kuvaa maailmaa ainoastaan sellaisenaan kuin se on, vaan ne voivat olla myös projektiivisia ja kuvitteellisia. Olennainen osa diskursseja on myös niiden toisteisuus ja yhtenäisyys: ajan mittaan tietynlaiset toistuvat tavat puhua kulloisistakin asioista vakiintuvat yleisiksi puhetavoiksi, siis diskursseiksi. (Fairclough, 2003, s. 124.) Diskurssit heijastavat yhteiskunnallisia ilmiöitä ja tekevät ne näkyviksi (Jantunen, 2018a, s. 5). Siinä missä Fairclough'n (ks. 2003, s. 124–125) määritelmä korostaa diskurssien abstraktia puolta, keskittyy Bakerin (2006) määritelmä pikemminkin toistuviin kielenkäytön tapoihin. Foucault'n määritelmä laajentaa diskurssit myös vallankäytön mekanismeiksi, sillä ne rakentavat ymmärrystä paitsi todellisuudesta, myös sitä koskevasta tiedosta. Foucault'n mukaan kaikki kielenkäytön normit ja käytänteet liittyvät historiallisiin sosiaalisiin käytänteisiin ja rakenteisiin. Käytännössä siis se, millainen kielenkäyttö missäkin

tilanteessa on mahdollista, haluttua tai esimerkiksi sanktioitua, perustuu kielenkäytön järjestyneisyyteen, mikä puolestaan kytkeytyy valtarakenteisiin. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 33.)

Kontekstin käsite on olennainen osa sekä diskursseja että diskurssintutkimusta (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 39). Diskurssintutkimuksessa huomioidaan myös lauserajojen yli ulottuvat kielen ominaisuudet, sillä diskurssit eivät perinteisesti rajoitu vain yhteen lauseeseen (Biber, Conrad & Reppen, 1998, s. 106). Konteksti eli asiayhteys on määritelty kielentutkimuksessa kahdella toisiinsa liittyvällä tavalla. Ensinnäkin sillä tarkoitetaan sitä kielellistä ympäristöä, jossa tarkastelun kohteena oleva ilmaisu esiintyy. Lisäksi käsitteellä viitataan niihin ei-kielellisiin asioihin, jotka vaikuttavat tekstiin tai sen tulkintaan. (Sinclair, 1991, s. 171.) Asiayhteyden lisäksi kontekstilla voidaankin siis tarkoittaa myös esimerkiksi vuorovaikutustilannetta, toimintaympäristöä tai yhteiskunnallista tilaa. Diskurssien näkökulmasta kielen ja kontekstin suhde on erottamaton. Vaikka yksittäiset sanat eivät itsessään ole diskurssintutkimuksen kohteena, voi niiden käyttö ja esiintyminen tietyssä kontekstissa olla tutkimuksen keskiössä. Diskurssien ja kontekstin välinen suhde on dynaaminen: siinä missä kielenkäyttö ja toiminta muokkaavat kontekstia, voi konteksti puolestaan vaikuttaa kielenkäyttöön. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 15, 37–38, 40–41)

Diskurssin käsite on koettu toisinaan ongelmalliseksi, koska sitä on eri tieteenaloilla käytetty toisiinsa liittyvillä tavoilla, mutta kuitenkin poikkeavasti (Baker, 2006, s. 3). Sitä ei voi määritellä tyhjentävästi ja vain yhdellä tavalla, eikä diskurssin määritelmä ole tutkijallekaan aina pysyvä (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 34). Koska diskurssit ovat sidonnaisia sekä aikaan että kontekstiinsa (mts. 37), voivat niiden merkitykset olla erilaisia yhteyksistä riippuen. Diskurssilla voidaan viitata sekä puhuttuun että kirjoitettuun kieleen (Sinclair, 1991, s. 172), mutta esimerkiksi tässä tutkimuksessa diskursseja tutkitaan vain kirjoitetuista teksteistä. Puhuessani diskursseista tarkoitan juuri sellaisia toistuvia ja vakiintuneita kielellisiä keinoja ja tapoja, joiden kautta Putin uutisteksteissä esitetään. Käsitän diskurssit myös ikään kuin Ilta-Sanomien keinoksi rakentaa mielikuvia Putinista sekä ohjata lukijaa tulkitsemaan tätä halutun tavan mukaisesti. Diskurssianalyysissä en tulkitse pelkästään kollokaatteja, vaan otan huomioon myös niiden esiintymiskontekstin.

Fraseologia on läheisesti yhteydessä diskursseihin (Grangerin & Paquotin, 2008, s. 34 mukaan Stubbs, 1983, s. 1), sillä fraseologisten toisteisuuksien avulla on mahdollista päästä diskurssien jäljille (ks. Lehto, 2018, s. 79). Toisteisuudet puolestaan viittaavat vakiintuneisiin kielenkäytön tapoihin (ks. luku 3.1). Diskursseja voi kuitenkin löytää myös esimerkiksi kielenkäyttötilanteita ja niiden näkökulmia tarkastellessa: vaikka diskurssit eivät tiivisty pelkästään sanoihin, voivat yksittäisetkin sanavalinnat konteksteissaan toimia vihjeinä laajemmista tavoista

merkityksellistä maailmaa. Kieli tarjoaa käyttäjälleen mahdollisuuden valita laajasta joukosta juuri ne sanat, sävyt ja rakenteet, joita kielenkäyttäjä pitää kulloinkin tarpeellisina ja sopivina. Esimerkiksi 11–16-vuotiaista käytetyt ilmaukset *nuoret*, *murrosikäiset*, *teinit* ja *meidän ikäluokka* heijastavat jokainen hieman erilaista diskurssia saman ryhmän jäsenistä. (Pietikäinen & Mäntynen, 2019, s. 94–95.) Tässä tutkimuksessa lähestyn diskursseja luokittelemalla aineistosta esiin nousseet kollokaatit ensin semanttisiin preferensseihin, joihin pohjalta muodostuu käsitys aineistossa esiintyvistä laajemmista diskursseista.

Diskurssintutkimus ei tyypillisesti ole korpuspohjaista (Biber ym. 1998, s. 106), mutta tässä tutkimuksessa yhdistän korpusligvistiikkaa ja diskurssianalyysiä toisiinsa CADS-menetelmän (ks. luku 4.2) avulla. Yhdistämällä tilastollisen lähestymistavan perinteiseen diskurssianalyysiin on mahdollista löytää sellaisia useasti toistuvia fraseologisia myötäesiintymiä ja näin ollen myös diskursseja, joita on lähes mahdotonta havaita tekstistä niin sanotusti paljaalla silmällä (Partington, Duguid & Taylor, 2013, s. 11).

4 AINEISTO JA MENETELMÄT

4.1 Korpuslingvistiikka

Yksinkertaisimmillaan korpuslingvistiikka määritellään kielen muodon ja toiminnan tutkimukseksi, jossa hyödynnetään korpuksia (Partington ym., 2013, s. 5). Käytännössä se on siis kielentutkimusta, joka perustuu tosielämän kielenkäytön tutkimiseen (Bakerin, 2006, s. 1, mukaan McEnery & Wilson, 1996, s. 1). Griesin (2008, s. 15–16) mukaan korpuslingvistiikka on yksi yleisimmin käytetyistä menetelmistä fraseologian tutkimuksessa, sillä korpusten tarjoamien taajuustietojen, kuten sanojen yhteisesiintymistiheyksien, ansiosta käsitteellinen harppaus fraseologian määrittelyssä on suhteellisen pieni.

Jotta kielenkäytössä ja teksteissä esiintyvistä säännöllisistä toistuvuuksista on mahdollista tehdä havaintoja, on aineistojen oltava tarpeeksi laajoja. Korpuslingvistiikassa hyödynnettävät aineistot – korpukset – ovat tällaisia suuria tekstimassoja, jotka edustavat luonnollista kielenkäyttöä. Ne koostuvat yleisimmin sadoista tai tuhansista teksteistä tai teksikatkelmista ja voivat sisältää jopa useita miljoonia sanoja. (Baker, 2006, s. 2; Baker & McEnery, 2015, s. 1–2). Vaikka korpukset eivät sellaisenaan paljasta kielen säännönmukaisuuksia, mahdollistavat ne yhdessä tilastollisten analyysityökalujen kanssa sanojen esiintymistiheyden laskemisen ja näin ollen myös toistuvuuksien havaitsemisen. Korpusten avulla teksteistä pyritäänkin siis löytämään sellaisia merkityksiä, joita pelkän diskurssianalyysin ja pelkin kvalitatiivisin keinoin ei ole mahdollista havaita. (Partington ym., 2013, s. 8, 11.)

Kielentutkijoiden keskuudessa ei vallitse selkeää konsensusta korpuslingvistiikan luonteesta. Osa tutkijoista käsittää korpuslingvistiikan metodiksi, siis ikään kuin kielianalyysin työkaluksi. Sen sijaan toiset tutkijat pitävät tätä näkemystä liian yksinkertaisena ja rajoittavana ja näin ollen käsittävät

korpuslingvistiikan pikemminkin kieliteorian tai teoreettisena lähestymistapana. (Gries, 2008, s. 4; Partington ym., 2013, s. 6–7.) Omassa tutkimuksessani hyödynnän korpuslingvistiikkaa metodologisesta näkökulmasta: korpusaineistoa ja -menetelmiä hyödyntämällä pääsen käsiksi tilastollisesti merkitseviin kollokaatteihin, joita analysoin tarkemmin kvalitatiivisesti.

Vaikka korpuslingvistiikkaa on lähinnä pidetty kvantitatiivisena menetelmänä, kuuluu korpusanalyysiin olennaisesti myös kvalitatiivinen tulkinta (Baker, 2006, s. 1–2; Baker & McEnery, 2015, s. 2). Mikäli analyysi keskittyy pelkästään kvantitatiivisiin tuloksiin, jää tutkimus lähinnä yksipuoliseksi aineiston jäsentelyksi. Sen sijaan aineiston kvalitatiivisen tarkastelun avulla on mahdollista selvittää myös kvantitatiivisten tulosten taustalla olevia syitä. (Jantunen, 2004, s. 76–77.) Käytännössä siis kvantitatiiviset menetelmät mahdollistavat toistuvuuksien havaitsemisen, siinä missä kvalitatiivinen tarkastelu selittää toistuvuuksien syyt (Biber ym., 1998, s. 9).

4.2 Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS)

Diskurssintutkimus (ks. luku 3.2.) ja korpuslingvistiikka (ks. luku 4.1) sekä näiden myötä myös laadullinen ja määrällinen tutkimus yhdistyvät tutkielmassani korpusavusteisen diskurssintutkimuksen (*corpus-assisted discourse studies*, jatkossa CADS) myötä, joka yhdistää lähtökohtaisesti kaksi toisistaan eriävää kielentutkimuksen alaa yhtenäiseksi menetelmäksi. Menetelmien yhdistäminen on kuitenkin hedelmällistä: korpuslingvistiikan tarjoama määrällinen analyysi tukee lähtökohtaisesti laadullista diskurssintutkimusta, ja aineiston koon myötä myös tulosten edustavuus ja yleistettävyyys paranee (Jantunen, 2018b, s. 26). CADS onkin siis diskursseihin kohdistuvaa tutkimusta, jossa kielen toimintaa ja muotoa analysoidaan korpusaineistoja hyödyntämällä (Partington ym., 2013, s. 10).

Kielenkäytön ja tekstien sisältämät merkitykset eivät yleensä ole ilmiselviä ja helposti havaittavissa paljaalla silmällä. CADS-tutkimuksen avulla voidaankin paljastaa teksteistä juuri näitä ei-ilmeisiä merkityksiä, joita on käytännössä mahdotonta havaita ilman korpusmenetelmien hyödyntämistä esimerkiksi perinteisessä diskurssintutkimuksessa. (Partington, 2010, s. 88; Partington ym., 2013, s. 11.) CADS-tutkimuksessa korpusmenetelmien hyödyntäminen ei kuitenkaan rajoitu pelkästään metatietojen, sana- ja avainsanalistojen ja konkordanssien tarkasteluun, vaan korpuksen tarjoamia tietoja analysoidaan myös diskurssintutkimukselle tyypillisin menetelmin (Partington ym., 2013, s. 12; Jantunen, 2018b, s. 24). Käytännössä siis korpusmenetelmien avulla saatavat havainnot auttavat löytämään analysoitavista teksteistä diskursseja (Lehto, 2018, s. 84). Määrällisen ja

laadullisen menetelmän yhdistämällä tavoitellaankin CADs:ssa kielenpiirteiden diskursiivisen kontekstin selvittämistä (Partington ym., 2013, s. 12).

Sekä diskurssintutkimus että korpuslingvistiikka tarkastelevat autenttisia kielenkäyttäjien luomia tekstejä ja perustavat päätelmänsä teksteistä nouseviin toistuvuuksiin ja säännönmukaisuuksiin (Jantunen, 2018a, s. 6). Näin ollen siis myös CADs-tutkimuksen taustalla vaikuttaa fraseologinen kielikäsitelmä (ks. luku 3.1): kielenkäytölle on tyypillistä yhteinen ja jaettu repertuaari uniikkien ilmausten tuottamisen sijaan. Käytännössä CADs-tutkimuksessa fraseologisuus ilmenee leksikaalisten myötäesiintymärakenteiden, kuten esimerkiksi kollokaatioiden, semanttisten preferenssien ja diskurssiprosodioiden, tutkimisena. (Jantunen, 2018b, s. 26–27.)

4.2.1 Vertaileva korpusavusteinen diskurssintutkimus (MD-CADs)

Vertaileva korpusavusteinen diskurssintutkimus (*modern diachronic corpus-assisted discourse studies*, jatkossa MD-CADs) on CADs:n alamenetelmä, jonka pääasiallisena tavoitteena on tiettyjen diskurssityyppien tutkiminen ja vertailu korpuslingvistiikan tekniikoita ja työkaluja hyödyntäen. MD-CADs:n avulla voidaan tutkia diakronisesti leksikaalisia rakenteita ja toistuvuuksia sekä niiden eroja kahdessa eri korpuksessa. Näin ollen se myös mahdollistaa diskurssiprosesseissa tapahtuneiden muutosten tutkimisen kahden eri aikakauden välillä. Lisäksi MD-CADs:n avulla voidaan tutkia esimerkiksi kielellisissä tottumuksissa tai sosiaalisissa, poliittisissa ja kulttuurisissa näkökulmissa tapahtuneita muutoksia lyhyiden ajanjaksojen aikana. (Partington, 2010, s. 86, 88.) Koska tutkimukseni kohdistuu kahteen eri aikakaudelta kerättyyn korpukseseen ja niiden välisten erojen tutkimiseen, on tutkimukseni juuri MD-CADs:a.

Korpusten käyttö diakronisessa tutkimuksessa avaa kielitieteelle uusia tutkimusvaihtoehtoja: suuret korpuksot mahdollistavat erityisesti sellaisten merkitysten muutosten tutkimisen, jotka kohdistuvat kielen leksikaalisiin ominaisuuksiin ja joihin ovat vaikuttaneet sekä kielen sisäiset tekijät että ulkoiset sosiaaliset seikat. Todisteita kielen ja diskurssikäytäntöjen muutoksista voidaan havaita vertaamalla eri aikakausien korpuksista esiin nousseita toistuvuuksia tai myötäesiintymiä toisiinsa. (Partington, 2010, s. 86–87.)

Partingtonin (2010, s. 90) mukaan kaikki korpusavusteiset diskurssitutkimukset kohdistuvat tutkimukset ovat sekä luonnollisesti että määritelmällisesti vertailevia, sillä diskurssien erityispiirteitä on mahdollista paljastaa ja arvioida vain vertaamalla niitä muihin diskurssihin. Jopa yhtä korpusaineistoa käytettäessä verrataan sen sisältämää tietoa johonkin toiseen tietoon, kuten esimerkiksi kieliopeista tai sanakirjoista löytyvään tietoon tai tutkijoiden aiemmin esittämiin lausuntoihin. Diakroninen tutkimus kuitenkin eroaa perinteisestä CADs-tutkimuksesta siinä, että eri ajanjaksolta peräisin olevien korpusten sisältämää tietoa verrataan toisiinsa. (Partington, 2010, s. 90.)

Myös tässä tutkimuksessa tarkastelen korpusaineistojen välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. On kuitenkin syytä pitää mielessä, että vaikka MD-CADS:n avulla voidaankin vertailla muutoksia aineistojen välillä, jäävät muuttumattomana pysyvät asiat helposti tutkijalta huomaamatta (Partington, 2010, s. 105).

Siinä missä CADS-tutkimus on verrattain melko tuore tutkimusala, on MD-CADS sitäkin uudempi ja toistaiseksi myös harvemmin hyödynnetty menetelmä kielentutkimuksessa. Ensimmäisissä MD-CADS-menetelmää hyödyntävissä tutkimuksissa on tarkasteltu muun muassa Iso-Britannian sanomalehdissä tapahtuneita kielenkäytön muutoksia (Partington, 2010) sekä *anti*-etuliitteen saamia kollokaatteja ja konteksteja sekä niiden muutoksia englannin kielessä (Duguid, 2010) vertailemalla vuosilta 1993 ja 2005 kerättyjä sanomalehtikorpusaineistoja toisiinsa avainsana-analyysin keinoin. Partingtonin (2010, s. 94–95) tutkimuksessa esiin nousseet avainsanat viittasivat kulloinkin ajankohtaisiin aiheisiin, kuten vuonna 1993 esimerkiksi maanpuolustukseen, kansantalouteen ja Balkanin niemimaalla käytyihin sotiin, kun taas vuonna 2005 pikemminkin tietotekniikan kehitykseen, ajankohtaisiin luonnonkatastrofeihin ja esillä olleisiin poliitikoihin sekä Afganistanin sotaan. Suomessa MD-CADS-menetelmällä on tutkittu Suomi24-keskustelupalstalla käytyä tiedekeskustelua ja sen muutoksia (Kalja-Voima, Jarva & Tarvainen, 2023) sekä poliisiin liitettyjä diskursseja samaisella keskustelupalstalla (Smeds, 2022). Perinteistä CADS-tutkimusta on kuitenkin tehty MD-CADS:iin verrattuna huomattavasti enemmän. CADS-menetelmää hyödyntäen on tutkittu esimerkiksi japaninsuomalaisen kielipuhetta (Lehto, 2018), homoihin ja heteroihin liittyvää verkkokeskustelua (Jantunen 2018a) sekä köyhyyden diskursseja (Lehti, Luodonpää-Manni, Jantunen, Kyröläinen, Vesanto & Laippala, 2020). Myös opinnäytetöissä CADS on viime vuosina kasvattanut suosiotaan.

4.2.2 Kollokaatioanalyysi

AntConc (Anthony, 2020) on tietokoneelle ladattava korpusanalyysityökalu, joka mahdollistaa yleisimpien korpusanalyysien, kuten sanalista-, avainsana-, konkordanssi- ja kollokaatioanalyysin tekemisen (Partington ym. 2013, s. 344; Anthony, 2020). Ohjelman käyttö tarjoaa tutkimukseen vankan tilastollisen pohjan, sillä se muun muassa laskee sanojen välisiä tilastollisia todennäköisyyksiä esiintyä yhdessä. Tutkimukseni olen käyttänyt AntConcin versiota 3.5.9 (Anthony, 2020) ja hyödyntänyt sitä kollokaatioanalyysiin.

Noodiin yhdistyviä kollokaatteja tutkittaessa on määriteltävä niin sanottu tarkasteluväli eli sanojen määrä noodin molemmiin puolin. Käytetty tilastollinen testi huomioi siis sellaiset noodiin toistuvasti yhdistyvät kollokaatit, jotka esiintyvät määritetyn tarkasteluväli sisällä. Yleisimmin käytetty tarkasteluväli on 4:4 eli neljä sanaa sekä noodin oikealta että vasemmalta puolelta, sillä havaintojen mukaan

merkitsevimmät kollokaatiot löytyvät juuri kyseisellä tarkasteluvälillä. (Stubbs, 2002, s. 29.) Kyseisen tarkasteluvälin sisään mahtuu myös suomen kielen keskipituinen lause (Jantunen, 2018b, s. 29). Sopivan tarkasteluvälin suhteen ei kuitenkaan vallitse selkeää yksimielisyyttä (Stubbs, 2002, s. 29). Jantusen (2004, s. 19) mukaan optimaalinen tarkasteluväli on tutkimuskohtaista. Tarkasteluvälin määrittäminen on kuitenkin tärkeää, sillä välin rajaaminen vaikuttaa saatuihin tutkimustuloksiin merkittävästi (Jantunen, 2004, s. 19; Baker, 2010, s. 24). Tutkimuksessani käyttämäni tarkasteluväli noodin ja kollokaatin välillä on 5:5 eli viisi sanaa sekä noodin oikealta että vasemmalta puolelta. Barnbrookin (1996, s. 91) mukaan kyseinen väli on mahdollinen, mutta maksimaalinen. Valitsin kyseisen tarkasteluvälin siksi, että korpusaineistoni ovat itse keräämiäni ja siten melko pieniä, joten uskon pidemmän tarkasteluvälin tuovan analyysiin mukaan enemmän toistuvia kollokaatteja. Lisäksi aineistoni luonteen vuoksi noodin *Putin* ympärillä esiintyy toistuvasti sanat *Venäjä*, *presidentti* sekä nimi *Vladimir*, jotka lyhyellä tarkasteluvälillä saavat suuret merkitsevyyshuodut suhteessa muihin kollokaatteihin, vaikka eivät sinänsä ilmennä diskursseja muita kollokaatteja tarkemmin. Kyseiset kollokaatit toimivat aineiston teksteissä lähinnä määrittäen tai esittelyn tapaan (esim. *Venäjän presidentti Vladimir Putin*).

Koska kollokaatioanalyysissä keskitytään tarkastelemaan tietyn tarkasteluvälin sisältämiä kollokaatteja, on kontekstin käsite olennainen osa tutkimustani. Sinclairin (1991, s. 172) mukaan kontekstilla viitataan valitun tekstinosan – tässä tapauksessa kollokaatin – lähiympäristöön, eli kollokaatin molemmilla puolilla esiintyviin sanoihin. Kontekstin tavoin myös konteksti käsittää lause- ja virkerajat ylittävän tekstin (Jantunen, 2004, s. 12). Käytännössä siis edellisessä kappaleessa esittelemäni tarkasteluväli toimii tutkimuksessani myös kontekstina. Konkordanssiksi puolestaan kutsutaan lueteloa noodin kaikista esiintymistä korpuksessa. Konkordanssi esitetään yleensä niin sanottuna KWIC-näkymänä (*key word in context*), josta ilmenee noodin lisäksi myös sen konteksti ja konteksti. (Sinclair, 1991, s. 170 – 171, 173; Baker, 2006, s. 71.)

Tilastollisia testejä käytetään sanojen kollokaatiosuhteiden tilastollisen merkitsevyyden mittaamisessa. Useimmin käytettyjä testejä ovat z-, t- ja MI (*mutual information*) -testit. Z- ja t-testit vertailevat keskihajonnan pohjalta sekä todellisia että odotuksenmukaisia frekvenssejä. Kyseiset testit pyrkivät siis selvittämään, onko myötäesiintymisen sanojen välillä sattumaa suurempi. (Jantunen, 2004, s. 78.) MI-testi puolestaan vertailee noodin ja kollokaatin myötäesiintymistä siihen todennäköisyyteen, että ne esiintyisivät toisistaan riippumattomina (Baker, 2006, s. 101). Se siis laskee kollokaatioita sanojen välisten suhteiden vahvuuksien perusteella. MI-testi ottaa myös huomioon sanojen suhteelliset paikat koko korpuksessa. Jos sanat esiintyvät usein lähellä toisiaan, mutta vain harvoin erillään, saavat ne korkean frekvenssin. Toisaalta jos sanat esiintyvät yhtä usein sekä yhdessä että erillään, on niiden frekvenssi pienempi. Bakerin (2010, s. 24 – 25) mukaan kollokaatiopareja voidaan pitää tilastollisesti

merkitsevinä, jos niiden frekvenssi on vähintään 3. Hyödynnän tässä tutkimuksessa MI-testiä ja analysoin sellaisia kollokaatteja, joiden frekvenssi on vähintään 3.

MI-testin ongelmana voidaan pitää sitä, että toisinaan se nostaa merkitseviksi kollokaateiksi vain harvoin toistuvia sanoja (Jantunen, 2004, s. 78; Baker, 2006, s. 102). Tämän vuoksi olen asettanut myötäesiintymien vähimmäisfrekvenssiksi viisi, eli sanan tulee esiintyä aineistossa vähintään viisi kertaa noodin kanssa, jotta se lasketaan kollokaatiksi. Koska korpusaineistoni ovat suhteellisen pieniä tilastolliseen leksikaaliseen analyysiin, ei vähimmäisfrekvenssiä juurikaan voi nostaa tätä korkeammaksi (ks. Jantunen 2004, s. 78). Toisaalta MI-testin etuna on se, että se nostaa merkitseviksi kollokaateiksi lähinnä sisältösanoja kieliopillisten sanojen sijaan (Clear, 1993, s. 281). Näen sisältösanat tutkimukseni kannalta hedelmällisiksi, sillä uskon pääseväni niiden avulla kiinni aineistossa piileviin diskursseihin.

MD-CADS-tutkimuksessa voidaan hyödyntää kollokaatioanalyysin sijaan myös avainsana-analyysia. Avainsana-analyysi on niin ikään tilastollinen menetelmä, jonka avulla kahta korpusaineistoa voidaan verrata toisiinsa ja siten paljastaa sellaiset sanat ja ilmaukset, jotka esiintyvät tekstimassassa useammin vertailuaineistoon nähden (Scott & Tribble, 2006, s. 58). Valitsin tutkimukseeni kuitenkin kollokaatioanalyysin, sillä halusin tutkia juuri sanojen myötäesiintymiä. Lisäksi käyttämilläni aineistoilla kollokaatioanalyysi tuotti monipuolisemmat tulokset, kun taas avainsana-analyysi toisti pitkälti aineistojen julkaisuajankohtina tapahtuneita asioita, kuten Ukrainan sotaan liittyviä sanoja.

4.3 Aineisto

Tutkimukseni aineistona toimii kaksi erillistä korpusta, jotka olen koonnut Ilta-Sanomien verkkoartikkeleista. Ilta-Sanomat kuuluu osaksi Sanoma-konsernia, joka on Suomen suurin kaupallinen mediayhtiö. Konsernin materiaalien ja sisältöjen yksityinen käyttö on sallittua. (Sanoma Media Finland, 2023.) Tutkimukseni edustaa yksityistä käyttöä, sillä käytän verkkoartikkeleista kerättyä aineistoa ainoastaan tutkielmani analyysissä. En siis esimerkiksi julkaise artikkeleista koottuja korpuksia tutkielmani yhteyteen. Näin ollen en myöskään tarvitse tutkimukseeni erillistä tutkimuslupaa.

Ilta-Sanomat valikoitui tutkimuksen kohteeksi ensisijaisesti siksi, että se voidaan nähdä melko keskeisenä tietolähteenä suomalaisille maailmalla tapahtuvista asioista; sen printtilehdet sekä verkossa julkaistu materiaali tavoittaa keskimäärin 2,8 miljoonaa lukijaa viikoittain (ks. KTM, 2023). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yli puolet suomalaisista (ks. Tilastokeskus, 2023) lukee Ilta-Sanomien artikkeleita säännöllisesti. Näin ollen sillä, mistä asioista lehti uutisoi ja mihin sävyyn, on suuri merkitys sen kannalta, millaista keskustelua lukijat keskenään käyvät ja millaisia puhetapoja he eri

asioihin liittävät ja ylläpitävät. Toiseksi iltapäivälehtiin kohdistuvaa CADStutkimusta ei ole aiemmin Suomessa tehty, joten tutkimukseni täydentää alan tutkimusaukkoa.

Käyttämäni korpuukset ovat niin sanottuja erikoiskorpuksia (*specialized corpus*, ks. Baker, 2006, s. 27), sillä ne ovat itse keräämiäni ja näin ollen korpuksiksi melko pieniä. Lisäksi ne sisältävät vain Putiniin liittyviä tekstejä. Korpuksia voidaan kutsua myös sisarkorpuksiksi, sillä ne ovat sisällöltään, koostumukseltaan ja rakenteeltaan lähes samankaltaisia keskenään (Partington ym. 2013, s. 265). Käytännössä ainoa korpuksia erottava tekijä on niiden sisältämien tekstien julkaisuajankohta. Korpuukset ovat myös keskenään eri kokoiset, mutta koska suoritin erilliset MI-testit molemmille korpuksille, ei niiden kokoerolla ole tutkimuksen tulosten kannalta merkitystä. Samankaltaiset korpuukset tarjoavat mahdollisuuden tutkia, kuinka kielen mallit ja merkitykset sekä diskurssikäytännöt voivat muuttua suhteellisten lyhyiden ajanjaksojen aikana (Partington ym. 2013, s. 265). Koska molemmat korpuukset on koottu ja käsitelty samalla tavalla, voidaan niiden välillä suorittaa tarkka diakroninen vertailu (ks. Partington, 2010, s. 84).

Koska haluan tutkia Putinin presidenttikausiin liittyviä diskursseja ja niiden muutosta, sisältävät kokoamani korpuukset verkkoartikkeleita vain Putinin presidenttikausien ajoilta. Näin ollen osa vuosien 2008–2012 artikkeleista jää aineiston ulkopuolelle Putinin pääministerikauden vuoksi. Aineiston rajaamiseen vaikuttavat myös kriisien siirtyminen lähemmäksi Suomea, minkä vuoksi toinen korpus sisältää artikkeleita Krimin miehityksen jälkeiseltä ajalta. Olen nimennyt kokoamani korpuukset Putin 1 - ja Putin 2 -korpuksiksi (jatkossa P1 ja P2). P1-korpus sisältää kaikki sellaiset Ilta-Sanomien verkkoartikkelit aikaväliltä 31.12.1999–2.3.2008, jotka sisältävät hakusanan *Putin* kaikki sananmuodot. Aikarajaus kattaa päivälleen Vladimir Putinin ensimmäisen ja toisen presidenttikauden. Korpus on kooltaan 170 902 sanetta ja *Putin* esiintyy siinä 2739 kertaa. P2-korpus puolestaan sisältää artikkeleita vuosilta 2014–2023. Niin ikään kaikki *Putin*-hakusanan sisältävät artikkelit on kerätty joka vuodelta aikaväliltä 1.9.–31.12. P2-aineiston rajaaminen vajaisiin vuosiin oli välttämätöntä, sillä Putin-artikkeleiden määrä kyseisinä vuosina oli P1-aineistoon nähden huomattavasti suurempi. P2-korpus sisältää 1 196 874 sanetta ja *Putin* mainitaan siinä 18 047 kertaa.

P2-korpuksen sisältämiin kuukausiin päädyin aineiston monipuolisuus silmällä pitäen; sekä Krimin miehitys vuonna 2014 että hyökkäys Ukrainaan 2022 ovat tapahtuessaan olleet kevättalven kuumia uutisaiheita, jolloin voitaneen olettaa kyseisten alkuvuosien sisältävän lähes pelkästään sotiin liittyviä artikkeleita. Näin ollen kyseisten kriisien puhkeamisajankohtina tai sen lähikuukausilta kerätty aineisto olisi voinut nostaa esiin suhteettoman paljon tapahtumiin liittyviä kollokaatteja, jotka eivät kokonaisuutena palvele tutkimuksen tavoitteita riittävän hyvin. Loppuvuosien kuukausina uutisointiaiheet olivat sisällöltään alkuvuosia monipuolisempia, jolloin

korpuksista saatavien tietojen avulla voidaan kattavasti tarkastella ja kuvata Ilta-Sanomien Putin-diskursseja.

Korpuksia on kerätty kopioimalla manuaalisesti verkkoartikkeleita tekstitiedostoon. Korpuksiin päätyneet artikkelit olen hakenut Ilta-Sanomien hakutoiminnolla (is.fi/haku) käyttämällä hakusanana sananmuotoa *Putin* ja asettamalla artikkeleiden julkaisuajankohdiksi aiemmin mainitsemani aikavälit. Valtaosa artikkeleista on uutisia, mutta lisäksi korpuksia sisältävät myös esimerkiksi pääkirjoituksia, kolumneja ja haastatteluja. Aineistot koostuvat paitsi leipäteksteistä, myös muista kirjallisista elementeistä, kuten otsikoista, ingresseistä ja kuvateksteistä. Sen sijaan visuaaliset elementit, kuten kuvat ja videot, on jätetty aineistosta pois tilastollisen analyysin ja tutkimuksen luonteen vuoksi. Myös nostot, tietolaatikat, kirjoittajien nimet ja artikkeleiden sisään upotetut linkit on poistettu aineistoista.

Ennen aineistojen tarkempaa analyysiä korpuksia on perusmuotoistettu eli lemmatisoitu. Barnbrookin (1996, s. 50) mukaan perusmuotoon muutetuista lekseemeistä käytetään nimitystä lemma (ks. myös Stubbs, 1995, s. 246). Käytännössä lemmatisointi muuttaa sananmuodot yhdeksi perusmuodoksi (ks. Ahonen 2019), jolloin sanojen eri sananmuodot eivät päädy tutkimuksessa erillisiksi kollokaateiksi. Lemmaamattomaan aineistoon verrattuna lemmattu aineisto antaa todenmukaisemman kuvan noodin myötäesiintymistä ja todellisista frekvensseistä (Jantunen, 2004, s. 98–99). Olen suorittanut aineistojen lemmatisoinnin Kielipankin Mylly-ohjelmalla, joka mahdollistaa muun muassa omien raakatekstiaineistojen käsittelyn ja analysoinnin (Kielipankki, 2020).

Aineistojen lemmatisointi ei kuitenkaan onnistunut täysin virheettömästi. Lemmatuissa korpusaineistoissani virheitä esiintyi erityisesti vierasperäisten sanojen ja nimien sekä sanojen monikkomuotojen kanssa. Tästä syystä kollokaatioanalyysi nosti merkitsevien kollokaattien joukkoon toistuvasti muutamia sellaisia kollokaatteja, jotka esiintyivät aineistoissa virheellisesti lemmaantuneina. Esimerkiksi P1-aineistossa kollokaatti *Medvedev* esiintyi muodoissa *Medvedevi* ja *Medvedevä*, vaikka kyse oli saman kollokaatin eri taivutusmuodoista. Ennen analyysin aloittamista korjasin kollokaatit manuaalisesti oikeaan muotoon ja huomioin väärin lemmautuneiden kollokaattien kaksoiskappaleet analyysissä vain kerran.

5 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa käyn läpi Ilta-Sanomien Putin-diskursseja koskevan analyysin ja tulokset. Lähden liikkeelle esittelemällä lyhyesti molempien aineistojen semanttiset preferenssit, jonka jälkeen käsittelen aineistojen pohjalta muodostuneita laajempia diskursseja. Koska molemmissa aineistoissa toistuu sekä samoja semanttisia preferenssejä että diskursseja, käsittelen aineistot samanaikaisesti turhan toiston välttämiseksi. Esitän analyysini diskursseittain, mutta nostan esiin kulloisenkin diskurssin kannalta olennaisia semanttisia preferenssejä ja niiden merkitystä diskurssin muodostumisen kannalta. Tästä syystä en analysoi preferenssejä tarkemmin vielä niiden esittelyn yhteydessä, vaan avaen hieman preferenssien jaottelun periaatteita. Aineistojen välisiä eroja niiden luomissa ja välittämässä diskursseissa käsittelen niin ikään analyysin edetessä.

5.1 Putin-uutisoinnin semanttiset preferenssit

Valitsin sekä P1- että P2-aineistosta 115 merkitsevintä kollokaattia analyysiini. Virheellisen lemmaantumisen vuoksi P1-aineisto sisälsi kuusi ja P2-aineisto seitsemän kaksoiskappaleena esiintyvää kollokaattia. Olen huomionnut kyseiset kollokaatit analyysissä vain kerran. Lisäksi molemmat aineistot sisälsivät kolme sellaista kollokaattia, jotka eivät olleet jaoteltavissa muodostamiini semanttisiin preferensseihin joko merkityksensä tai kontekstinsa perusteella. Nämä kollokaatit olen nimennyt preferenssiksi *muut* ja jätän ne analyysin ulkopuolelle. Kyseiset kollokaatit eivät myöskään olleet merkittäviä tutkittaessa Putiniin liittyviä diskursseja. Kaksoiskappaleiden ja luokittelemattomien kollokaattien poiston jälkeen analyysiin päätyi 106 kollokaattia P1-aineistosta ja 105 kollokaattia P2-aineistosta. Kollokaattien MI-arvot asettuvat välille

7.11 – 4.26, jolloin niitä voidaan pitää Bakerin (2010, s. 24 – 25) mukaan tilastollisesti merkitsevinä.

Olen jakanut kollokaatit semanttisiin preferensseihin ensisijaisesti niiden denotatiivisen merkityksen perusteella, mutta joissakin tapauksissa olen hyödyntänyt myös kollokaatin kontekstia jaottelun apuna. Esimerkiksi kollokaatti KÄSI tulisi merkityksensä puolesta luokiteltua esimerkiksi ruumiinosia ilmentävään preferenssiin, mutta esiintyessään aineistossa kontekstissa OIKEA KÄSI (KS s.v. *käsi*), muodostaa se idiomien, jonka merkitys viittaa 'asemaan ja ihmisten keskinäisiin suhteisiin'. Semanttisia preferenssejä muodostui molempien korpusaineistojen kollokaateista yhteensä 20, joista preferenssin *muut* olen jättänyt analyysin ulkopuolelle. Preferensseistä 14 esiintyi molemmissa aineistoissa, ja loput kuusi vain joko P1- tai P2-aineistossa. Taulukko 1 ilmentää semanttisten preferenssien esiintymistä aineistoittain. Frekvenssi-sarakkeet kuvaavat kollokaattien kappalemäärää aineistoittain. Molempien aineistojen 115 merkitsevintä kollokaattia frekvensseineen ja MI-arvoineen löytyvät liitteistä 1 ja 2. Liitteeseen 3 on koottu molempien aineistojen semanttiset preferenssit kokonaisuudessaan.

TAULUKKO 1 Kollokaattien frekvenssit ja jakautuminen semanttisiin preferensseihin aineistoittain

Semanttinen preferenssi	Kollokaattien frekvenssit P1-aineistossa	Kollokaattien frekvenssit P2-aineistossa	Yhteensä
Edustaminen ja muodollisuus	12	11	23
Poliittinen tuki	11	11	22
Päätökset ja teot	10	7	17
Työ ja asema	6	10	16
Ihmissuhteet	4	12	16
Viestintä ja kannanotot	15	-	15
Esineet ja asiat	5	8	13
Arvostelu	8	4	12
Poliitikot	7	4	11
Kannatus	9	2	11
Paikat ja tilaisuudet	6	5	11
Aika	7	3	10
Media	3	6	9
Henkinen ja fyysinen terveys	-	7	7
Julkisuuskuva	3	3	6
Muut	3	3	6
Luonne	-	4	4
Piikittely ja naurunalaisuus	-	4	4
Ulkonäkö	-	2	2
Ikä	-	2	2

Preferenssit eivät sisällä kollokaattien luokittelua alaryhmiin, vaan olen pyrkinyt jo preferenssejä muodostaessani nimeämään ne mahdollisimman täsmällisesti. Tämän takia esimerkiksi ihmisiä kuvaavat kollokaatit on jaoteltu niiden merkitysten perusteella nimettyihin preferensseihin sen sijaan, että ne kaikki muodostaisivat esimerkiksi *ihmiset ja henkilöt* -semanttisen preferenssin. Ihmisiä kuvaavat kollokaatit jakautuvat preferensseihin *ihmissuhteet, poliittinen tuki, kannatus, poliitikot, työ ja asema, arvostelu* sekä *media*, vaikka kyseisissä preferensseissä esiintyy myös muita kuin ihmisiin viittaavia kollokaatteja. Kyseiset preferenssit esiintyvät molemmissa aineistoissa.

Putinin tekoja ilmentävät kollokaatit on jaoteltu preferensseihin *päätökset ja teot, edustaminen ja muodollisuus* sekä *viestintä ja kannanotot*. Preferenssit eroavat toisistaan siten, että *päätökset ja teot* -preferenssin kollokaatit kuvaavat Putinin konkreettisia aikaansaannoksia, kun taas *edustaminen ja muodollisuus* -preferenssin kollokaatit ilmentävät nimensä mukaisesti presidentin virkaan kuuluvia edustuksellisia tehtäviä, tekoja ja muodollisuuksia sekä *viestintä ja kannanotot* puolestaan Putinin suhtautumista-paa ja mielipiteitä eri asioita kohtaan. Näistä preferensseistä erityisesti *edustaminen ja muodollisuus* sekä *viestintä ja kannanotot* sisältävät toisiaan muistuttavia kollokaatteja, joskin viimeksi mainitun preferenssin kollokaatit ovat selkeästi kantaaottavia ja esiintyvät yhteyksissä, joissa Putin ilmaisee asennoitumistaan. Kyseisistä preferensseistä *viestintä ja kannanotot* esiintyy vain P1-aineistossa, muut molemmissa aineistoissa.

Preferensseistä sekä *esineet ja asiat* että *piikittely ja naurunalaisuus* sisältävät lähinnä sellaisia kollokaatteina esiintyviä substantiiveja, jotka kuvastavat sekä konkreettisia esineitä (YDINASELAUKKU), että abstraktimpia asioita (TEORIA). Kollokaatit on kuitenkin jaoteltu kahteen toisistaan erilliseen preferenssiin niiden kontekstien vuoksi: *piikittely ja naurunalaisuus* -preferenssin kollokaatit esiintyvät poikkeuksetta sellaisissa yhteyksissä, joissa Putinille ivailtaan tavalla tai toisella. Sen sijaan *esineet ja asiat* -preferenssin kollokaattien kontekstit ovat moninaisia, eivätkä ne toisaalta ole jaoteltavissa myöskään muihin preferensseihin. *Esineet ja asiat* -preferenssiä esiintyy molemmissa aineistoissa, mutta *piikittely ja naurunalaisuus* -preferenssiä vain P2-aineistossa.

Semanttiset preferenssit *luonne, ulkonäkö, henkinen ja fyysinen terveys, ikä* sekä *julkisuuskuva* koostuvat kollokaateista, jotka ilmentävät Putinin sisäisiä ja ulkoisia ominaisuuksia. Kyseiset preferenssit eivät kuitenkaan muodosta keskenään vain yhtä diskurssia, vaan ne jakaantuvat useamman diskurssin alle kollokaattien kontekstien vuoksi. Preferensseistä vain *julkisuuskuva* esiintyy molemmissa aineistoissa, kun taas loput esiintyvät vain P2-aineistossa.

Paikat ja tilaisuudet -preferenssi koostuu Putinin uran ja yksityiselämän kannalta merkittävien kaupunkien nimistä sekä tapahtumista, joihin tämä on virkansa puolesta osallistunut. *Aika*-preferenssin kollokaatit puolestaan ilmentävät poikkeuksetta tapahtumien ja tekojen ajankohtia. Molempien preferenssien kollokaatteja yhdistää se, että ne esiintyvät jatkuvasti sellaisissa yhteyksissä, joissa Putinin vierailuista, teoista

tai puheista raportoidaan. Kyseisten preferenssien kollokaatit eivät siis itsessään käytännössä luo tai ylläpidä diskursseja, vaan ne esiintyvät hakusanan kanssa toistuvasti lähinnä uutistekstin luonteen vuoksi (esim. Putin oli TIISTAINA SOTSHISSA). Tästä syystä molemmat preferenssit siis myös esiintyvät sekä P1- että P2 -aineistoissa.

5.2 Putin-diskurssit

Edellä kuvattujen semanttisten preferenssien pohjalta muotoilin kahdeksan Ilta-Sanomien Putin-uutisointia kuvaavaa diskurssia. Preferenssien lisäksi kiinnitin huomiota erityisesti myös kollokaattien konteksteihin, sillä näen kontekstien kertovan uutisoinnin ylläpitämistä puhetavoista jopa yksittäisiä kollokaatteja paremmin, varsinkin jos tietynlaiset kollokaatit toistuvat jatkuvasti samankaltaisissa yhteyksissä. Diskurssien analyysin tavoitteena on kuvata eri aikakausien Putin-uutisointia laajasti ja toisaalta myös osoittaa uutisointitavoissa tapahtuneita muutoksia. Analyysissa muodostuneet diskurssit ovat **ura, tukijoukot ja kansansuosio, vaikutusvalta ja vallankäyttö, kriittikki ja vastustus, spekulatio, henkilöbrändi, ominaisuudet** sekä **yksityiselämä**. Käsittelen diskurssit alaluvuissa yksi kerrallaan sekä osoitan tekstiesimerkkien avulla, kuinka eri semanttisten preferenssien kollokaatit konteksteineen luovat ja ylläpitävät kulloistakin diskurssia.

5.2.1 Ura

Uradiskurssi ilmenee sekä P1- että P2 -aineistoissa ja on selkeästi molempien aineistojen suurin diskurssi. Se sisältää kollokaatteja kahdeksasta eri semanttisesta preferenssistä. Diskurssi koostuu Putinin uraan ilmentävistä kollokaateista, jotka kuvaavat edustustehtäviä (PUHE, ONNITELLA), nykyistä ja mennyttä uraa (PRESIDENTTIKAUSI, KGB-UPSEERI), uraan liittyviä paikkoja, tilaisuuksia ja aikoja (DRESDEN, ENERGIAFOORUMI, EILINEN), kollegoita ja muita poliitikkoja (HALONEN, PÄÄMINISTERI), uraan vaikuttaneita ihmissuhteita (OPPI-ISÄ), kannanottoja (ARVOSTELLA) sekä mediaan liittyviä sanoja (UUTISTOIMISTO, TELEVISIOLÄHETYS). Taulukossa 2 on eriteltyinä uradiskurssin muodostavat kollokaatit aineistoittain sekä preferensseittäin.

TAULUKKO 2 Ura: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
<i>matkustaa, vierailu, kutsu, vierailu, tapaaminen, ilmoitus, puhe, tavata, saapua, keskustella</i>	Edustaminen ja muodollisuus	<i>yllätysvierailu, uudenvuodentoivotus, palkita, onnitella, linjapuhe, tavata, uudenvuodenpuhe, tapaaminen, surunvalittelu</i>
		<i>presidenttikausi, KGB-upseeri,</i>

<i>presidentti, KGB, ura, tarve, seuraaja</i>	Työ ja asema	<i>valtakausi, valtaannousu, uudelleenvalinta, apulaiskaupunginjohtaja, presidentti</i>
<i>Sotsh, Dresden, Lahti, sija</i>	Paikat ja tilaisuudet	<i>Valdai-klubi, energiafoorumi, residenssi, Novo-Ogarjovo</i>
<i>tuoreeltaan, sunnuntai, tiistai, kausi, vihdoin, kesäkuu, eilinen</i>	Aika	<i>klo, aikaisempi, jokavuotinen</i>
<i>Medvedev, Halonen, Gorbatsov, pääministeri, kollega, presidenttiehdokas, Bush</i>	Poliitikat	<i>suurlähettiläs, Al Thani, Enestam</i>
-	Ihmissuhteet	<i>oppi-isä</i>
<i>ylistää, luvata, korostaa, arvostella, lupaus</i>	Viestintä ja kannanotot	-
<i>kysyä, uutistoimisto, artikkeli</i>	Media	<i>televisiolähetys, lehdistötilaisuus, miestoimittaja</i>

Sävyltään diskurssi on neutraali ja luonteeltaan raportoiva. Valtaosa diskurssia rakentavista kollokaateista vastaa perinteisiin uutiskysymyksiin (esim. *mitä, missä, milloin, miten, kuka, miksi*). Diskurssi selittyykin pitkälti sanomalehtitekstien luonteella, joiden tarkoituksena on muun muassa kertoa uutta tietoa kulloinkin ajankohtaisista aiheista. Diskurssin preferensseistä esimerkiksi *edustaminen ja muodollisuus* sekä *viestintä ja kannanotot* ilmentävät muodollisia tekoja ja kannanottoja, jotka kuuluvat olennaisesti presidentin tehtäviin. Esimerkiksi poliittisten vallankäyttäjien tapaamiset (esimerkki 1) ja presidentin esittämät surunvalittelut (esimerkki 2) ovat ennen kaikkea ulkopoliittista mediapeliä, jonka tarkoituksena on paitsi maiden välisten suhteiden ylläpitäminen, myös presidentin ja tämän hallinnoiman maan julkisuuskuvan rakentaminen mediassa. Kannanotot puolestaan edustavat Putinin henkilökohtaisia mielipiteitä, joita hän on julkisesti presidenttinä esittänyt (esimerkki 3).

- 1) Ricen ja *Putinin tapaamisessa* käytiin läpi maiden suhteita hiertäviä kysymyksiä ennen Putinin ja Yhdysvaltain presidentin George W. Bushin tapaamista ensi kuussa. (P1)¹
- 2) Venäjän presidentti Vladimir *Putin* on esittänyt **surunvalittelunsa** Britannian uudelle kuninkaalle Charlesille tämän äidin kuningatar Elisabetin kuoleman johdosta. (P2)
- 3) Venäjän presidentti Vladimir *Putin* **ylisti** keskiviikkona lämpimästi edeltäjäänsä. (P1)

Työ ja asema -preferenssin kollokaatit ovat substantiiveja, jotka ilmentävät nykyistä uraa presidenttinä sekä presidenttikausia edeltäviä ammatteja, joissa Putin on toiminut. Suurin osa kollokaateista toimii ikään kuin kuvailevana määritteenä, joilla Putin uutisissa esitetään (esimerkit 4 ja 5). Toisaalta kollokaatit viittaavat merkitykseltään myös Putinin presidentinuran jälkeiseen aikaan (esimerkki 6). Preferenssi sisältää myös uran ajallista pituutta ilmaisevia kollokaatteja (esimerkki 7).

¹ Tekstiesimerkkien yhteydestä löytyvät merkinnät (P1) ja (P2) osoittavat, mistä aineistosta kulloinenkin lainaus on peräisin.

- 4) Entisenä **KGB-upseerina** Vladimir *Putin* hallitsee kaikki informaationsodankäynnin keinot. (P2)
- 5) 1990-luvulla *Putin* toimi Pietarin **apulaiskaupunginjohtajana**. (P2)
- 6) Medvedevin asema *Putinin seuraajana* näyttää siis vahvalta. (P1)
- 7) Venäläisten kollegoidensa kanssa käymien keskustelujen perusteella Hallenberg ei näe merkkejä presidentti Vladimir *Putinin valtakauden* päättymisestä eikä Venäjän hajoamisesta. (P2)

Preferensseistä *paikat ja tilaisuudet* sekä *aika* sisältävät kollokaatteja, joiden tehtävänä on uutisteksteissä kuvailla tapahtumapaikkoja, tilaisuuksia ja tapahtumien ajan-kohtia. Preferenssien sanat ovat niin sanottuja sisältösanoja eli ne viittaavat kielenulkoiseen maailmaan (ks. VISK § 438) ja tuovat uutisteksteihin merkittävää informaatiota referoidessaan tapahtumien yksityiskohtia. Niiden tarkoite on raportoida tilaisuuksista, joihin *Putin* on osallistunut (esimerkki 8), paikoista, joissa *Putin* on uransa vuoksi vierailut (esimerkki 9) sekä ajankohdista, jolloin tilaisuudet tai vierailut ovat tapahtuneet (esimerkki 10).

- 8) Moskovan **energiafoorumiin** osallistunut *Putin* kutsui 16-vuotiasta Thunbergia "tietämättömäksi teiniksi". (P2)
- 9) *Putin* oli tiistaina **Sotshissa** tarkastamassa tulevia olympialaisten pitopaikkoja ja katsasti siinä samalla uuden moottoritien tunnelin. (P1)
- 10) *Putin* lasketteli **eilisessä** tilaisuudessa lasten kanssa ennen kuin pysähtyi haastateltavaksi. (P1)

Preferensseistä *poliitikot* ja *ihmissuhteet* koostuvat kollokaateista, jotka ilmentävät *Putinin* uran kannalta merkittäviä henkilöitä. Suurin osa kollokaateista on erisnimiä, mutta henkilöitä kuvaillaan myös yleisnimillä. Myös nämä kollokaatit ovat luonteeltaan raportoivia eli ne kertovat, keiden kanssa *Putin* on kulloinkin ollut tekemisissä. Vaikka kollokaattien funktiot ovat uutisteksteissä pysyneet samoina, on aineistojen välillä eroja siinä, mitä nimiä niistä nousee kollokaateiksi. Tähän vaikuttaa luonnollisesti eri aikakausien tapahtumat ja kulloinkin vallassa olleet poliitikot (esimerkit 11 ja 12).

- 11) **Bush** ja *Putin* jatkavat maiden suhteiden lämmittelyä. (P1)
- 12) AFP kertoo Qatarin arvostelleen Venäjää siitä, että se on liittänyt osia Ukrainasta itseensä, mutta emiiri **al-Thanin** välit *Putiniin* ovat säilyneet lämpiminä. (P2)

Uradiskurssissa aineistojen välillä ei ilmene suuria eroja: diskurssi on paitsi suurin molemmissa aineistoissa, myös kollokaatit ovat jakautuneet preferensseihin melko tasaisesti molemmissa aineistoissa. Kollokaatit ovat myös luonteeltaan samanlaisia, eikä muutosta aineistojen välillä ole havaittavissa. Diskurssi osoittaa, että

uutistekstien raporttimainen luonne ja uutiskysymyksiin vastaava sanasto on pysynyt samanlaisena aineistojen välillä. Koska kollokaatit esiintyvät melko neutraaleissa asiayhteyksissä, eivät ne saa negatiivisia tai positiivisia diskurssi prosodioita.

5.2.2 Vaikutusvalta ja vallankäyttö

Vaikutusvalta ja vallankäyttö -diskurssilla on yhtymäkohtia uradiskurssin kanssa, sillä myös tämä diskurssi rakentuu useista kollokaateista, jotka joko merkitykseltään viittaavat tai liittyvät Putinin tekoihin tai uraan ja sen tuomiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Kuitenkin kyseisen diskurssin sisältämät kollokaatit esiintyvät toistuvasti sellaisissa konteksteissa, joissa selkeästi viitataan presidentin uran mukanaan tuomaan vaikutusvaltaan ja vallankäyttöön uradiskurssin kollokaatteja enemmän. Vaikutusvallalla tarkoitankin tässä yhteydessä mahdollisuutta vaikuttaa johonkuhun tai johonkin poliittisen aseman perusteella (KS s.v. *vaikutusvalta*). Vaikutusvalta ja vallankäyttö -diskurssin kollokaatit viittaavat siis paitsi siihen passiiviseen vaikutusvaltaan, jota presidentin asema Putinille suo (SANANVALTA, UHKA), myös niihin konkreettisiin tekoihin ja vallankäytön muotoihin, joilla hän aktiivisesti vaikutusvaltaansa hyödyntää (EROTTA, MÄÄRÄTÄ, HALLINTOUUDISTUS). Diskurssiin ovat päätyneet myös sellaiset kollokaatit, jotka kollokoivat yhdessä vaikutusvaltaa tai vallankäyttöä ilmentävien sanojen kanssa, mutta jotka eivät merkityksensä puolesta ilmaise tätä (TÄYSI kontekstissa 'luvata TÄYSI tuki jollekin').

TAULUKKO 3 Vaikutusvalta ja vallankäyttö: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
<i>erottaa, hallintouudistus, veronalennus, allekirjoittaa, määrätä, julistaa, henkilökohtaisesti, perustella, täysi</i>	Päätökset ja teot	<i>poistuminen, armahtaa, määrätä, määräämä, tuhota, vaalihakerointi</i>
<i>nimetä, kehottaa, ehdottaa, tukea, ehdotus, vakuuttaa, vetäytyä, pyytää, kunnioittaa, torjua</i>	Viestintä ja kannanotot	-
<i>autosaattue, kiittää</i>	Edustaminen ja muodollisuus	-
<i>hallinto</i>	Työ ja asema	<i>sananvalta, uhka, valta</i>
<i>kuolinvuode</i>	Esineet ja asiat	<i>sätkynukke, propagandaväline</i>
-	Ihmissuhteet	<i>vävy</i>

Putinin konkreettinen vallankäyttö ilmenee selvimmin preferensseissä *päätökset ja teot* sekä *viestintä ja kannanotot*. Preferenssit sisältävät pääosin sekä päätöksiä kuvaavia substantiiveja sekä tekoja ja kannanottoja kuvaavia verbejä. Tekoja ilmaisevat kollokaatit eroavat uradiskurssin kollokaateista siten, että ne ilmentävät aktiivisia toimia,

siinä missä uradiskurssin kollokaatit edustivat pikemminkin edustamiseen ja muodollisuuteen viittaavia sanoja. Vaikutusvalta ja vallankäyttö -diskurssin kollokaatit ilmentävätkin esimerkiksi siis sellaisia konkreettisia seurauksia, joita Putinin päätökset ja teot aiheuttavat (esimerkki 13).

- 13) Presidentti *Putinin* toteuttama **hallintouudistus** on nelinkertaistanut venäläisten virkamiesten palkat, mikä on kitkenyt korruptiota tehokkaasti. (P1)

Tekoja ja siten myös vallankäyttöä kuvaavat kollokaattiverbit esiintyvät toistuvat sellaisissa lauseyhteyksissä, joissa Putin toimii lauseen subjektina eli tekijänä ja verbit puolestaan tekoja kuvaavina ilmauksina. Putin esitetään siis tekojen lähteen alkusysäyksenä, josta tapahtumat saavat alkunsa. Kollokaattiverbit ovat luonteeltaan voimakkaita, ja ne antavat ymmärtää Putinin olevan ehdoton asioita kohtaan. Ne luovat Putinista vahvaa, mutta julmaa johtajakuvaa; hän ei pyytele lupaa, vaan toimii mielivaltaisesti. Toisaalta niiden käyttö tekee Putinista syntipukin, jonka syyksi ikävyyksiä ja vahinkoja aiheuttaneet asiat laitetaan. Putin esimerkiksi erottaa työntekijöitään, määrää liikekannallepanoja ja tuhoaa sekä Ukrainan että Venäjän (esimerkit 14, 15 ja 16). Toisaalta esimerkit 17 ja 18 osoittavat Putinin auktoriteetin olevan arvostettu ja vahva. Hänet esitetään erimielisyyksien ratkaisijana (esimerkki 17) ja hänen kanssaan ollaan samaa mieltä (esimerkki 18). Esimerkissä 17 adverbi *vasta* esiintyy merkityksessä 'ei ennen' (KS. s.v. *vasta*) ja ilmaisee siten, että kiista on pyritty ratkaisemaan jo aiemmin, mutta Putinin osuus lopputuloksen saamiseksi on ollut välttämätön. Esimerkissä 18 päälauseetta täydentävä relatiivilause puolestaan antaa ymmärtää, että Putinin suorittama nimeäminen olisi syynä sille, että Medvedevin kannatus on korkea.

- 14) Venäjän ex-presidentti Boris Jeltsinin viimeinen näkyvä suojatti Kremlissä sai lähteä, kun presidentti Vladimir *Putin* **erotti** eilen pääministerinsä. (P1)

- 15) Vladimir *Putin* kertoi aiemmin tänään **määränneensä** Venäjälle osittaisen liikekannallepanon. (P2)

- 16) *Putin* ei **tuhoa** pelkästään Ukrainaa vaan myös Venäjän. (P2)

- 17) Kiista saatiin ratkaistua vasta presidentti Vladimir *Putinin* puututtua **henkilökohtaisesti** tilanteeseen. (P1)

- 18) Levada-tutkimuslaitoksen kyselyssä 79 prosenttia ilmoitti tukevansa varapääministeri Medvedeviä, jonka presidentti Vladimir *Putin* on **nimennyt** suosikkiehdokkaakseen Venäjän maaliskuussa pidettävissä presidentinvaaleissa. (P1)

Putinin vaikutusvaltaa ilmentävät myös preferenssien *edustaminen ja muodollisuus* sekä *ihmissuhteet* kollokaatit. Kollokaatti AUTOSAATTUE ilmentää jo merkityksensä puolesta Putinin korkeaa asemaa (KS s.v. *saattue*). Esiintymiskonteksti entisestään korostaa aseman lisäksi myös vaikutusvaltaa, jota hän voi hyödyntää esimerkiksi vilkkaasti liikennöidyn kadun sulkemiseen oman tarpeensa vuoksi (esimerkki 19).

Kollokaatit KIITTÄÄ ja VÄVY konteksteineen puolestaan osoittavat, millaisiin asemiin Putinin vaikutusvallan piirissä olevat ihmiset voivat kohota tämän päätösten perusteella (esimerkit 20 ja 21).

- 19) *Putinin autosaattue* hiljensi kymmenkaistaisen kadun Moskovassa (P1)
- 20) *Putin kiitti* lahjusepäilyissä ryvettynyttä hyväntekijäänsä nimittämällä tämän Venäjän ja Valko-Venäjän liittovaltion ykkösvirkamieheksi. (P1)
- 21) *Putinin vävy* Kirill Shamalov, 33, on esimerkki siitä, kuinka presidentin lähipiiri on kasvattanut vaikutusvaltaansa ja omaisuuttaan Venäjällä – ja kuinka varoja siirretään nyt uusille sukupolville. (P2)

Työ ja asema -preferenssin kollokaatit edustavat Putinin passiivista vaikutusvaltaa. Ne eivät siis ilmennä varsinaisesti konkreettisia vallankäytön muotoja, vaan kuvailevat esimerkiksi sellaisia abstrakteja asioita, joita presidentin virka Putinille suo. Esimerkiksi kollokaatti VALTA ilmentää Putinin oikeutta ja mahdollisuutta hallita, määrätä ja päättää asioista sekä kuvastaa aseman oikeuttamia valtuuksia (KS s.v. *valta*). Kollokaatin konteksti korostaa Putinin olevan vaikutusvaltoineen merkittävä syy Suomen ja Venäjän huonoille suhteille (esimerkki 22). Toisaalta kollokaatti HAL-LINTO (esimerkki 23) on luonteeltaan konkreettinen ja kuvastaa valtiollista virkako-neistoa (KS s.v. *hallinto*). Kollokaatin edellä esiintyvä genetiivimuoto *Putinin* ilmaisee kuuluvuussuhdetta ja sen vuoksi virke saa possessiivisen merkityksen (ks. VISK § 1232). Virke kielii siis hallinnon olevan ikään kuin Putinin omistuksessa ja siten myös tämän määräysvallan alaisuudessa.

- 22) Marin arvioi, että Suomen ja Venäjän suhteet eivät kohene ennen kuin Vladimir *Putin* on saatu **vallasta** Venäjällä – eivätkä suhteet hänen uskoakseen siltikään palaa ennalleen. (P2)
- 23) Ensimmäisellä kaudellaan *Putinin hallinto* keskittyi lähinnä poliittisen vallan keskittämiseen omiin käsiinsä. (P1)

Preferenssi *esineet ja asiat* koostuu kollokaateista, joilla kuvaillaan Putinin vaikutusvallan välikappaleina olevia yksityishenkilöitä sekä toisaalta myös vallankäytön äärimmäisiä seurauksia. Kollokaatit SÄTKYNUKKE ja PROPAGANDAVÄLINE toimivat adjektiivinomaisesti luonnehtimalla henkilöitä ja organisaatioita, joita Putin hyödyn-tää oman agendansa levittämiseen (esimerkit 24 ja 25). Vaikka kyseiset kollokaatit ovatkin substantiiveja, käytetään niitä affektiivisten ja arvottavien adjektiivien tapaan kuvailemaan puheena olevien ihmisten ja asioiden ominaisuuksia (ks. VISK § 602). Kollokaattien denotatiivisten merkitysten vuoksi yksityishenkilöt ja organisaatioita johtavat ihmiset vertautuvat mielipiteenmuokkauksessa käytettäviksi hyödykkeiksi ja vallan välikappaleiksi ja siten esineellistyvät (KS s.v. *sätkynukke, propaganda, väline*.) Niiden ei siis katsota toimivan omasta tahdostaan, vaan Putinin tahdon alaisuudessa. Esimerkissä 25 esiintyvä substantiivi *mahti* korostaa entisestään Putinin valta-asemaa

Venäjän johtajana. Kollokaatti KUOLINVUODE konteksteineen puolestaan osoittaa Putinin vaikutusvallan synkän puolen ja tuloksen: tällä on valtaa raivata vastustajat pois tieltään. Kyseessä on tapaus vuodelta 2006, jolloin Putinin äänekkäänä kriitikkona tunnettu Aleksandr Litvinenko myrkytettiin radioaktiivisella poloniumilla.

- 24) Näin Aleksandr Ovetshkinista kasvoi Vladimir *Putinin sätkynukke* – takavuosilta paljastuu iljettävä tempaus (P2)
- 25) Toinen esimerkki valtio johdon ja urheilun suhteesta on jääkiekkoliiga KHL, jota on pidetty *Putinin propagandavälineenä* Venäjän mahdin osoittamiseksi. (P2)
- 26) Hän syytti **kuolinvuoteellaan** presidentti Vladimir *Putinia* myrkyttämisestään. (P1)

Diskurssia rakentavat kollokaatit ovat pitkälti merkitykseltään negatiivissävytteisiä tai asenteellisesti latautuneita tai ne esiintyvät konteksteissa, jotka viittaavat pikemminkin negatiivisiin kuin positiivisiin asioihin. Tällaisia kollokaatteja ovat esimerkiksi EROTTAA, TUHOTA, TORJUA, VAALIHAKKEROINTI, SÄTKYNUKKE, UHKA, KUOLINVUODE ja niin edelleen. Tästä syystä valtaosa diskurssin kollokaateista saa negatiivisen diskurssiprosodian. Myös denotatiiviselta merkitykseltään neutraalit kollokaatit saavat negatiivisen diskurssiprosodian, mikäli niiden konteksti ohjaa tulkitsemaan virkkeen negatiivisesti. Esimerkiksi kollokaatti MÄÄRÄTÄ on merkitykseltään neutraali, mutta esiintyy aineistossa sota-aiheisessa kontekstissa, jolloin se tulee tulkituksi pikemminkin negatiivisena kuin positiivisena asiana. Putinin vaikutusvalta ja vallankäyttö esitetäänkin uutisteksteissä siis pikemminkin negatiivisena kuin positiivisena tai neutraalina asiana.

Diskurssissa ei ilmene suuria eroja aineistojen välillä. Sisällöllisesti aineistot rakentavat ja ylläpitävät diskurssia samanlaisin kielellisen ja sanastollisin keinoin. Merkittävimmät aineistojen väliset erot liittyvät käytännössä kollokaattien jakautumiseen semanttisiin preferensseihin. P2-aineistossa vaikutusvalta ja vallankäyttö -diskurssia ilmentäviä kollokaatteja ei esiinny preferensseissä *viestintä ja kannanotot* sekä *edustaminen ja muodollisuus*, eikä P1-aineistossa preferenssissä *ihmissuhteet*.

5.2.3 Tukijoukot ja kansansuosio

Tukijoukot ja kansansuosio -diskurssi koostuu kollokaateista, jotka joko merkitykseltään viittaavat tukemiseen tai kannattamiseen tai esiintyvät konteksteissa, joissa Putinin nauttima tukea osoitetaan. Esimerkiksi kollokaatti IHAILIJA on sijoitettu poliittisen tuen preferenssiin, sillä sen kontekstista käy ilmi, että kollokaatti viittaa Putinia tukevaan poliittiseen vaikuttajaan. Sen sijaan kollokaatti TUKIJA ilmentää suurempaa Putinia tukevaa ihmisjoukkoa. Diskurssin muodostavat kollokaatit viittaavat institutionaaliseen kannatukseen (TUKIPUOLUE, VARTIOPALVELU), kansalaisten osoittamaan

suosioon (SUOSIO, KANNATUS) sekä Putinin uran taustajoukkoihin (AVUSTAJA, HALLINTOKONEISTO).

TAULUKKO 4 Tukijoukot ja kansansuosio: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
<i>tukipuolue, yhtenäinen, talousneuvonantaja, tukema, neuvonantaja, avustaja, luottomies, yritysjohtaja, lähipiiri, henkilökohtainen, luottaa</i>	Poliittinen tuki	<i>vartiopalvelu, luottohenkivartija, kokki, tukipuolue, käsi, hallintokoneisto, ihailija, ylistää, judokaveri, lähipiiri, hieroja</i>
<i>suosio, kannatus, enemmistö, voittaja, presidentinvaali, tyytyväinen, voitto, pettymys, valinta</i>	Kannatus	<i>tukija, upota</i>
-	Media	<i>lehdistösihteeri, lehdistöpäällikkö, lehdistöedustaja</i>
<i>Igor</i>	Ihmissuhteet	-
<i>kuva</i>	Esineet ja asiat	-

Institutionaalinen kannatus ja uran taustavaikuttajat ilmenevät selvimmin preferensseissä *poliittinen tuki* ja *media*. Yhteistä molemmille aineistoille on se, että poliittista tukea ilmentävät kollokaatit ovat keskenään melko samanlaisia ja osittain jopa molemmissa aineistoissa esiintyviä. Suurin osa kollokaateista on ammattinimikkeitä (TALOUSNEUVONANTAJA, YRITYSJOHTAJA, LEHDISTÖSIHTEERI) tai nimikkeitä jäljitteleviä, epävirallisia ilmauksia (LUOTTOMIES, LUOTTOHENKIVARTIJA). P2-aineistossa kollokaatteina esiintyy kuitenkin myös useampia lisänimiä eli epiteettejä (KS s.v. *epiteetti*), joilla Putinin uran taustajoukkoja kuvaillaan (esimerkit 27 ja 28). Epiteettien käyttäminen toistuvasti spesifioi ilmauksen tiettyyn henkilöön. Kaikkien aineistossa esiintyvien epiteetikollokaattien edellä esiintyvä noodin genetiivimuoto *Putinin* muodostaa yhdessä kollokaatin kanssa genetiivilausekkeen, joka ilmaisee sanojen välistä yhteenkuuluvuutta ja suhdetta (ks. VISK § 574). Genetiivimuodon käyttö yhdistettynä epiteettien epäviralliseen luonteeseen luo puolestaan kuvaa Putinin läheisistä suhteista epiteettien kohteisiin. Kuitenkin epiteetit esiintyvät aineistossa toistuvasti konteksteissa, jotka antavat ymmärtää välien viilenneen sittemmin: esimerkissä 27 verbin imperfektimuodon käyttö viittaa menneeseen aikaan ja toisaalta osoittaa liittolaisuuden päättyneen uutisen kirjoitushetkeen mennessä (ks. VISK § 1530), kun taas esimerkissä 28 konjunktionomaisesti toimiva *sitten* esiintyy toisaalta merkityksessä 'tämän jälkeen', mutta ilmaisee myös päätelmää merkityksessä 'siinä tapauksessa, täten' (KS s.v. *sitten*) ja luo siten syy-seuraussuhteen paon ja kuoleman välille. P1-aineistossa epiteettejä ja vastaavaa ilmiötä ei esiinny, vaan siinä poliittista tukea ja tukijoita ilmaistaan pääosin neutraalein termein.

- 27) Prigozhinia pidettiin aikoinaan Putinin liittolaisena – hänen lempinimensä oli *Putinin kokki*. (P2)
- 28) Suomi-suhteistaan tunnettu ”*Putinin hieroja*” pakeni Venäjältä – ja sitten hänen poikansa kuoli (P2)

Kansansuosiota ilmentävät kollokaatit esiintyvät preferensseissä *kannatus, ihmissuhteet ja esineet ja asiat*. Ne ovat pääsääntöisesti immateriaalisia substantiiveja, mutta myös erisnimiä sekä tunteita ilmaisevia sanoja. Vaikka tukijoukot ja kansansuosio -diskurssi ilmenee molemmissa aineistoissa, on merkillepantavaa kuitenkin se, että kansansuosioon viittaavia kollokaatteja on P2-aineistossa huomattavasti P1-aineistoa vähemmän. P1-aineistossa kansansuosiota ilmaistaan paitsi määrällisesti useammin, myös huomattavasti neutraalimmin: kansansuosio nähdään luonnollisena osana presidentin virkaa (esimerkki 29). Lisäksi osa kollokaateista esiintyy jopa presidenttiä palvovassa yhteydessä (esimerkki 30). Sen sijaan P2-aineistossa kansansuosioon viittaavat kollokaatit esiintyvät arvostelevissa ja jopa pilkkaavissa konteksteissa, vaikka kollokaatit itsessään eivät ole pejoratiivisia. Kuitenkin ne saavat negatiivisen diskursisiprosodian esiintyessään negatiivisessa kontekstissa. Esimerkissä 31 Putinin tukijaa kuvaillaan *propagandakasvoksi* ja esimerkissä 32 kannattajia *hyödyllisiksi idiooteiksi*. Molemmat virkkeet sisältävät oletuksen siitä, etteivät Putinin kannattajat itse tajua olevansa vallankäytön välikappaleita, mikä puolestaan luo kannattajista kuvaa typerinä ja yksinkertaisina (KS s.v. *idiootti*) ihmisinä.

- 29) Mieliopidemittausten mukaan suuri **enemmistö** äänestäjistä tukee *Putinin* valta-asemaa. (P1)
- 30) Vladimir *Putinin kuvasta* ehti tulla hänen kahdeksanvuotisen presidenttikautensa aikana todellinen ikoni, johon saattoi törmätä jopa venäläiskodeissa oikean ikonin sijaan. (P1)
- 31) Ovetshkin tunnetaan *Putinin tukijana* ja tärkeimpänä propagandakasvona jääkiekossa, joka on ollut Putinin Venäjälle tärkeä työkalu. (P2)
- 32) Nähtäväksi jää, kuinka paljon maailmasta löytyy vielä niitä hyödyllisiä idiootteja, joihin *Putinin* kaunopuheet **uppoavat** kirjaimellisesti. (P2)

5.2.4 Kritiikki ja vastustus

Kollokaattien kontekstit ovat olleet keskeisessä osassa kritiikki ja vastustus -diskurssin muodostumisessa. Vaikka diskurssi sisältää selkeitä Putinin uraa ja päätöksiä kritisoivia ja vastustavia kollokaatteja (ARVOSTELIJA, MOITTIA), koostuu se myös sellaisista kollokaateista, joiden merkityksestä diskurssia ei voi päätellä (RYHMÄKUVA, SANANVAPAUS, HARPER). Yhteistä kaikille diskurssin kollokaateille on kuitenkin niiden toistuva esiintyminen kritiikkiä osoittavassa asiayhteydessä.

TAULUKKO 5 Kritiikki ja vastustus: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
<i>arvostelija, kriitikko, arvostelu, moittia, vastustaa, sananvapaus, julkisesti, huutaa</i>	Arvostelu	<i>bye, vallananastaja, kupla, hyinen</i>
-	Piikittely ja naurunalaisuus	<i>darth, kuittailla, Putous, pilkkalaulu</i>
-	Edustaminen ja muodollisuus	<i>ryhmäkuvaa, yhteiskuva</i>
-	Poliitikot	<i>Harper</i>

Kritiikki- ja vastustus -diskurssissa aineistojen väliset erot ovat selkeät: diskursisia luovien kollokaattien määrässä ei aineistojen välillä ole suurta eroa, mutta P1-aineistossa kollokaatit sijoittuvat ainoastaan *arvostelu*-preferenssiin. P1-aineiston kollokaateista käy myös ilmi, että Putinia kritisoidaan pitkälti vain sellaisten henkilöiden toimesta, jotka ovat julkisesti profiloituneet Putinin arvostelijoiksi (esimerkit 33 ja 34). P1-aineistolle on myös tyypillistä se, ettei arvostelua osoiteta ilman syytä, vaan kritiikki kohdistuu muun muassa Putinin valtaan ja tekoihin (esimerkki 35).

- 33) Presidentti Vladimir *Putinin* kärkkäänä **arvostelijana** tunnettu venäläistoimittaja Anna Politkovskaja murhattiin lauantaina Moskovassa. (P1)
- 34) Litvinenko oli kovaääninen Kremlin ja presidentti Vladimir *Putinin* **kriitikko**. (P1)
- 35) Pikaisella Moskovon vierailullaan Rice arvosteli presidentti Vladimir *Putinin* liiallista valtaa, **sananvapauden** tukahduttamista ja oikeuslaitoksen väärinkäyttöä. (P1)

P2-aineistossa diskurssi laajenee useamman preferenssin alueelle. Samalla myös kritisoinnin osoittaminen muuttuu: arvostelijoiden lisäksi myös kansalaiset ja johtajakollegat osoittavat tyytymättömyyttään Putinin toimiin esimerkiksi mielenosoituskyltein (esimerkki 36) ja jättämällä tähän tietoisesti etäisyyttä ryhmäkuvassa (esimerkki 37). Kritiikki ulottuu myös viihdeteollisuuteen, jossa sitä osoitetaan huumorin avulla tekemällä pilkkaa Putinin kustannuksella (esimerkit 38 ja 39). Huumoria osoitetaan muun muassa intertekstuaalisuuden avulla ja sen tavoitteena on tehdä Putinin mahtailu naurunalaiseksi ja siten myös murentaa Putinin uskottavuutta ja laskea kannatusta. Esimerkiksi kollokaatti DARTH rinnastaa Putinin Tähtien sota -elokuvasarjan hahmoon Darth Vader, joka on viihdeteollisuudessa laajalti tunnettu vihollishahmo (esimerkki 38). Kritiikin uudet muodot ilmenevät selkeimmin preferensseissä *piikittely ja naurunalaisuus, edustaminen ja muodollisuus* sekä *poliitikot*. P1-aineistosta poiketen kritiikki ei kohdistu selkeästi tiettyihin tekoihin tai tapahtumiin, vaan sitä osoitetaan moninaisissa yhteyksissä ja kritiikki kohdistuu lähinnä Putiniin itseensä.

- 36) Putin reagoi miestoimittajan esittämään kysymykseen sanomalla, että hän näkee itse asiassa toimittajien joukossa naisen, jolla lukee plakaatissaan "Putin bai bai" eli venäläisittäin kirjoitettuna englanninkielinen ilmaus "Putin **bye bye**" - mikä tarkoittaisi siis vihjailua siitä, että Putinin olisi aika poistua paikaltaan. (P2)
- 37) Marraskuussa Venäjän johtaman kollektiivisen turvallisuusjärjestön CSTO:n kokouksessa johtajien **ryhmäkuvassa Putiniin** jätettiin jopa silmiinpistävä hajurako. (P2)
- 38) **Darth Putin** sivaltaa somessa - huumoriase osuu herkkähipiäistä Venäjää arkaan paikkaan (P2)
- 39) Maailmalla *Putinista* tehdyllä **pilkkalaululla** yritettiin euroviisuedustajaksi. (P2)

Niin ikään kritiikki ja vastustus -diskurssin kollokaateista valtaosa esiintyy negatiivisen diskurssiprosodian muodostavassa kontekstissa. Esimerkiksi *arvostelu*-preferenssiin kuuluvat kollokaatit ovat poikkeuksetta negatiivissävytteisiä. Putinin kustannuksella vitsailuun viittaavat kollokaatit esiintyvät huumoria ilmentävässä kontekstissa, mutta ne voitaneen kuitenkin tulkita pikemminkin negatiivisen diskurssiprosodian saaviksi, sillä ihmisiin kohdistuva pilkka assosioituu useimmissa asiayhteyksissä pikemminkin negatiiviseksi kuin positiiviseksi asiaksi. Sen sijaan esimerkiksi kollokaatit RYHMÄKUVA, YHTEISKUVA ja HARPER ovat neutraaleja, eivätkä kannasinänsä asenteellisia merkityksiä.

5.2.5 Spekulaatio

Kritiikki ja vastustus -diskurssin tavoin myös spekulaatiodiskurssissa kollokaattien kontekstit ovat avainasemassa diskurssin muodostumisen kannalta. Vaikka kollokaateista vain muutamat viittaavat merkitykseltään olettamuksiin perustuvaan ajatteluun (esim. SALARAKAS, TEORIA, SPEKULAATIO), esiintyvät diskurssin kaikki kollokaatit sellaisissa lauseyhteyksissä, joissa Putinin yksityiselämän ihmissuhteita, terveydentilaa ja ulkonäköön liittyviä seikkoja arvuutellaan. Kollokaattien merkitykset eivät siis välttämättä viittaa spekulointiin, vaan spekulaatio ilmenee tekstissä muiden kielellisten keinojen kautta. Diskurssia rakennetaan molemmissa aineistoissa, mutta P2-aineistossa sitä ylläpidetään huomattavasti enemmän: P1-aineistossa spekulaatiodiskurssia rakentavia kollokaatteja esiintyy vain *esineet ja asiat* -preferenssissä, kun taas P2-aineistossa spekulaatio ulottuu myös preferensseihin *ihmissuhteet, henkinen ja fyysinen terveys* sekä *ulkonäkö*. Lisäksi P2-aineistossa diskurssi painottuu Putinin henkilökohtaiseen elämään ja ominaisuuksiin, kun taas P1-aineistossa spekuloidaan pikemminkin Putinin tekoja.

TAULUKKO 6 Spekulaatio: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
-	Ihmissuhteet	<i>salarakas, rakastunut, rakastajatar, sisäpiiri, välit</i>
-	Henkinen ja fyysinen terveys	<i>raajat, terveys, terveysongelma, koronakaranteeni, ruokailu, omaehtoinen</i>
-	Ulkonäkö	<i>kaksoisolento, yhdennäköisyys</i>
<i>sisältö, teoria</i>	Esineet ja asiat	<i>spekulaatio, paperikansio, instagram-tili</i>

Spekulaatio-diskurssin kollokaatit esiintyvät sellaisissa lauseyhteyksissä, jotka sisältävät epävarmuutta ilmaisevia sanoja. Esimerkeissä 40 ja 41 esiintyvät substantiivit *huhumylly* ja *skenaario* antavat ymmärtää, että täyttä varmuutta kulloisistakin asioista ei ole, vaan tiedot perustuvat kuulopuheisiin ja olettamuksiin (KS s.v. *huhumylly*, *skenaario*). Esimerkissä 41 myös adjektiivi *todennäköinen* alleviivaa epävarmuuden mahdollisuutta esiintyessään yhdessä substantiivin *skenaario* kanssa, vaikka adjektiivin denotatiivinen merkitys itsessään viittaa 'hyvin otaksuttavaan tosiasiaan' (KS s.v. *todennäköinen*). Niin ikään esimerkissä 42 verbi *ounastella* ilmaisee aavistelua (KS s.v. *ounastella*) ja siten myös epävarmuutta asian todenmukaisuudesta. Epävarmuutta ilmaisevien sanojen tarkoituksena on ikään kuin referoida toisesta lähteestä saatu tieto kuitenkin ilmoittamatta tiedon tarkempaa lähdettä. Tämä mahdollistaa sen, ettei tiedon esittäjän tarvitse sitoutua tiedon todenperäisyyteen, vaikka esittäisikin sen omin sanoin. (ks. VISK § 1493). Tällöin esitetyt tiedot jäävät teoreettiseksi arvailuksi, mikä osaltaan luo ja ylläpitää spekulaatiodiskurssia.

- 40) Krivonogihin Jelizaveta-tyttären **yhdennäköisyys** *Putinin* kanssa käynnisti huhumyllyn, jonka jälkeen Krivonogihia, 47, on kutsuttu Venäjällä *Putinin* entiseksi rakastajattareksi. (P2)
- 41) Todennäköisin skenaario on, että *Putinin* oma **sisäpiiri** syrjäyttää hänet. (P2)
- 42) Nykyään tiilenpäitä lukevan Aleksei Navalnyin säätio kaivoi vuonna 2021 esiin **Instagram-tilin**, jossa *Putinin* lehtolapseksi ounasteltu, tuolloin 17-vuotias, Jelizaveta Vladimirovna Krivonogih siemailee drinkkejä yökerhossa keskellä pahinta covid-pandemiaa. (P2)

Sanavalintojen lisäksi epätietoisuutta asioiden todellisesta tilasta ilmaistaan kysymyslausein (esimerkit 43 ja 44). Epätietoisuuden ilmaisun lisäksi kysymyslauseen käyttö esittää lukijalle kehotuksen tarjota puuttuva tieto kulloiseenkin kysymykseen (VISK § 888). Vaikka uutistekstien tapauksessa kysymyslauseiden ensisijainen tehtävä on houkutella lukijaa tarttumaan uutiseen, sisältävät ne toisaalta myös lupauksen siitä, että vastaus kysymykseen ilmenee uutisen sisällöstä (esimerkki 43). Toisaalta

esimerkin 44 sisältämät kysymykset voitaneen tulkita myös retorisiksi. Tällöin kysymyslauseiden tarkoituksena ei ole vastauksen saaminen tai tarjoaminen, vaan pikemminkin pyrkimys saada lukija jakamaan samanmielinen käsitys asiantilasta. Lisäksi kysymykset voidaan nähdä myös väitteinä, jotka sisältävät sekä kysymyksen että siihen tarkoitettun vastauksen. (VISK § 1705). Käytännössä esimerkin 44 ensimmäisen kysymyslauseen tarkoitteena on pikemminkin kummastella Putinin käyttäytymistä paperikansion kanssa kuin varsinaisesti saada esitettyyn kysymykseen vastausta. Toisen kysymyslause puolestaan näennäisesti pohdiskelee Putinin olotilaa, mutta yhdessä ensimmäisen kysymyslauseen kanssa se muodostaa kokonaisuuden, jossa Putinin erikoisen käytöksen uumoillaan ilmentävän presidentin heikentyntä terveydentilaa. Kysymyspari siis toimii ikään kuin väitteenä siitä, ettei Putinilla ole kaikki kunnossa. Oli kysymyslauseiden tarkoitus joko retorinen tai ei, ovat ne joka tapauksessa sävyiltään spekuloiivia ja täten myös ylläpitävät spekulatiodiskurssia.

- 43) *Putin* tunnusti olevansa "**rakastunut**" - onko tämä 31-vuotias kaunotar hänen tunteidensa kohde? (P2)
- 44) Mitä ihmettä presidentti Vladimir *Putin* oikein tekee oranssille **paperikansiolle**? Onko hänellä varmasti kaikki kunnossa? (P2)

Aiemmin mainittujen seikkojen lisäksi spekulatiodiskurssin rakentumiseen vaikuttavat myös kieliopilliset seikat, kuten passiivirakenteen ja modaalisten ilmausten käyttö. Passiivilauseille tyypillisesti aineistossa esiintyvissä yksipersonaisissa passiivirakenteissa subjekti jää taka-alalle tai sitä ei ilmaista (ks. VISK § 1313), jolloin väitteiden esittäjän (esimerkki 45) tai huhujen levittäjän (esimerkki 46) identiteetti jää pimentoon ja asia esitetään ikään kuin yleispätevänä toteamuksena. Passiivimuotojen käytön tarkoituksena voidaankin nähdä olevan pyrkimys asioiden yleistettävyyteen: Putinin kaksoisolennosta *on esitetty väitteitä* ja terveysongelmista *on huhuttu* laajan, mutta epämääräisen ihmisjoukon toimesta. Kun kukaan ei ota henkilökohtaisesti vastuuta esitetyistä väitteistä, on niitä helpompi levittää eteenpäin. Konditionaalien käyttö yhdessä passiivirakenteen kanssa (esimerkki 45) puolestaan korostaa spekulatiodiskurssille tyypillistä epävarmuutta. Tässä yhteydessä konditionaali osoittaa ennustettua tai kuviteltua asiantilaa, jossa tapahtumat ovat olemassa vain ajattelun tai mielikuvituksen tasolla. Puheena oleva asia esitetään siis intensionaalisen eli mahdollisena yhtenä ajateltavissa olevana vaihtoehtona. (ks. VISK § 1592).

- 45) Viime aikoina kanavalla on ahkerasti esitetty väitteitä siitä, että valtionvierailuja tehnyt *Putin* olisi ollut todellisuudessa **kaksoisolento** oikean *Putinin* potiessa huonontunutta terveydentilaansa Venäjällä. (P2)
- 46) Vuosien varrella Venäjällä on huhuttu *Putinin* salatuista **terveysongelmista** ja hänelle tehdyistä kasvojen nuorennusleikkauksista. (P2)

Spekulaatiodiskurssin kollokaatit ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta pitkälti neutraaleja. Esimerkiksi kollokaateista SISÄPIIRI ja KAKSOISOLENTO ei voi niiden merkitysten perusteella päätellä, ovatko ne asenteellisesti latautuneita vai eivät. Sen sijaan esimerkiksi kollokaatit TERVEYSONGELMA ja KORONAKARANTEENI esiintyvät todennäköisesti useimmin negatiivisia merkityksiä sisältävissä konteksteissa.

5.2.6 Henkilöbrändi

Henkilöbrändi-diskurssi muodostuu kollokaateista, jotka joko merkitykseltään ilmentävät Putinin esiintymistä mediassa tai joiden konteksti viittaa tähän. Diskurssia rakentavien kollokaattien ja niiden kontekstien pyrkimyksenä on vaikuttaa Putinin julkisuuskuvaan ja muodostaa hänelle mahdollisimman vakuuttava henkilöbrändi. Valtaosa diskurssin kollokaateista on substantiiveja, jotka jo itsessään toimivat henkilöbrändin luojina. Sen sijaan adjektiivit, verbit ja adverbit vahvistavat henkilöbrändiä korostaen esimerkiksi Putinin ominaisuuksia, tapoja ja tekoja. Muutamat ominaisuuksia kuvaavat kollokaatit (esim. OLEMUS, PAIDATON) on sijoitettu kyseiseen diskurssiin ominaisuudet-diskurssin sijaan, sillä konteksteista ilmenee niiden tavoite vahvistaa henkilöbrändiä, ei niinkään kuvailla Putinia muuten vaan. Kollokaatit ovat pitkälti neutraaleja, eivätkä ne siten muodosta asenteellista diskurssiprosodiaa.

TAULUKKO 7 Henkilöbrändi: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
<i>olemus, esiintyminen, ote</i>	Julkisuuskuva	<i>paidaton, julkisuuskuva, uhmakkaasti</i>
<i>vyö</i>	Esineet ja asiat	<i>ydinaselaukku, elämäkerta</i>
<i>kalastella</i>	Päätökset ja teot	<i>tykitellä</i>
-	Paikat ja tilaisuudet	<i>taiga</i>

Kollokaattien konteksteista on huomattavissa, että henkilöbrändin luonti on tietoista ja lähtöisin Putinista itsestään: hän esiintyy julkisuudessa vahvana ja voittamattomana. Pitkäsen (2009, s. 87) mukaan on tavallista, että politiikan toimijat pyrkivät aktiivisesti vaikuttamaan saamaansa julkisuuteen erilaisin keinoin. Diskurssi voidaan nähdä Putinin keinona markkinoida itseään. Erityisesti P1-aineistossa Putin esitetään poikkeuksetta energisenä ja maskuliinisia ominaisuuksia korostaen. Hänen harrastuksiaan kuvaillaan *miehekkäiksi* (esimerkki 47), hän esittelee *treenattua yläkroppaansa* (esimerkki 48) ja esiintyy julkisesti myös *pistooli kourassa* (esimerkki 49). Kollokaatti KALASTEELLA yhdistyy miehisyyteen, sillä läpi historian kalastus on stereotyyppisesti ollut pikemminkin miesten kuin naisten elinkeino ja harrastus. Niin ikään kollokaatti VYÖ korostaa kontekstissaan vahvan ja voittamattoman miehen mielikuvaa;

musta vyö on korkein judossa saavutettavissa oleva oppilasarvo, joka viestii harrastajan taidoista ja perehtyneisyydestä lajiin sekä herättää kunnioitusta (ks. Dan-kollegio, ei pvm.).

- 47) Venäjän presidentti Vladimir *Putin* jatkaa **esiintymisiä** miehekkäiden harrastusten parissa. (P1)
- 48) *Putin* esitteli treenattua yläkroppaansa valokuvaajille **kalastellessaan** paidatta Jeniseijoella Siperiassa. (P1)
- 49) Aiemmin *Putin* on korostanut toiminnallisuuttaan esiintymällä muun muassa judopuvussa sekä ampumaradalla pistooli kourassa. *Putinilla* on judossa musta **vyö**. (P1)

Aineistoista nousseiden esimerkkien perusteella *Putinin* tarkoituksena lienee juuri maskuliinisuuden yltiöpäinen korostaminen, eikä feminiiniseksi mielletyt ominaisuudet tai harrastukset nouse niissä esiin. Länsimaisessa kulttuurissa maskuliiniksi ominaisuuksiksi on mielletty esimerkiksi tunteiden kontrolli, toiminnallisuus, hallitsevuus, rationaalisuus, suoriutuminen ja fyysinen voima. Maskuliinisuuteen ei perinteisesti ole kuulunut feminiiniseksi mielletty piirteet, kuten yhteisöllisyys, empaattisuus ja emotionaalisuus. Maskuliinisuus ja feminiinisyys käsitetään siis toistensa vastakohdiksi, eikä maskuliinisuuteen sekoitu mitään feminiinisyydestä. (Jokinen, 2010, s. 128 – 129.) Ei siis ole ihme, ettei *Putinia* nähdä julkisuudessa esimerkiksi osoittamassa tunteitaan tai herkkyyttään. Sen sijaan hänen henkilöbrändinsä rakentuu niin sanotun ”machoilun” eli kukkoilun (KS s.v. *machoilla*) varaan. Machoilun avulla *Putin* pyrkinee luomaan itselleen auktoriteettia.

P2-aineistosta selviää, että *Putinin* henkilöbrändin luonti on tuottanut tulosta: mielikuva *Putinista* rakentuu harrastusten kautta, vaikka todellisuudessa ne ovat vain murto-osa *Putinin* todellisesta ajankäytöstä (esimerkki 50). Esimerkki osoittaa myös lehdistön tarttuneen *Putinin* syöttiin tämän esitellessä itseään ja harrastuksiaan julkisesti, mikä puolestaan on johtanut mielikuvan syntymiseen. P2-aineisto jatkaa pitkälti samaa linjaa P1-aineiston kanssa, sillä myös siinä *Putin* esitetään maskuliinisia ominaisuuksia esille tuoden. *Putin* muun muassa esiintyy PAIDATTOMANA (esimerkki 50) ja UHMAKKAASTI (esimerkki 51) sekä TYKITTELEE maaleja (esimerkki 52) täysin voittomattomana.

- 50) Vladimir *Putinista* tulee mieleen kuva **paidattomasta** treenanneesta ulkoilmamihmisestä maastokuvioisine housuineen ja viidakkoveitsineen, vaikka *Putin* viettää 99 prosenttia valveillaoloajastaan tummissa puvuissa tylsissä neuvotteluhuoneissa. (P2)
- 51) Vladimir *Putin* esiintyi videolla varsin **uhmakkaasti**. (P2)
- 52) Ja hyvin *Putin* pelasikin. Presidentti **tykitteli** henkilökohtaisesti seitsemän maalia joukkueelleen, eli lähes puolet joukkueensa koko maalialdosta, ja sai valtavat aplodit yleisöltä ja joukkueeltaan. (P2)

P2-aineisto ei kuitenkaan rakennu pelkästään vain rehvastelun varaan: esimerkiksi ydinaselaukun esittely kuvataan *uhitteluna*, mikä viittaa Putinin tarpeeseen korostaa vaikutusvaltaansa (esimerkki 53). Tarve vaikutusvallan korostamiseen voi puolestaan kummuta epävarmuudesta oman aseman suhteen. Tukijoukot ja kansansuosi -diskurssista kävi ilmi, että esimerkiksi kannatukseen viittaavat kollokaatit olivat vähentyneet P2-aineistossa huomattavasti verrattuna P1-aineistoon. Kritiikki ja vastustus -diskurssi puolestaan osoitti, että kritiikki Putinia kohtaan oli kasvanut ja sitä osoitettiin P2-aineistossa P1-aineistoa avoimemmin. Näiden havaintojen valossa Putinin epävarmuus ja siitä kumpuava käyttäytyminen näyttää loogisena toimintana.

53) Pääesikunnan entinen tiedustelupäällikkö ja kansanedustaja Pekka Toveri (kok) näkee, että *Putinin ydinaselaukun* esittely oli tyhjänoloista uhittelua. (P2)

Vaikka politiikan toimijat pyrkivät vaikuttamaan julkisuuskuvaansa, vastaavat toimittajat viime kädessä tapahtumien lopullisesta tulkinnasta (Pitkänen, 2009, s. 87). Näin ollen sillä, miten Putin itsensä median edessä esittää, ei välttämättä aina ole taikuita – julkisuuskuvaa kohentavat yritykset voidaan kääntää pilkaksi häntä itseään vastaan. Esimerkiksi paidattomana luonnonhelmassa esiintyminen on poikanut inspiraation meemeihin, joissa Putin ratsastaa karhulla (ks. Halonen, 2018). Toisinaan Putinin pyrkimykset esittää itsensä mahdollisimman maskuliinisena ja vahvana toimivat siis pikemminkin naureskelun aiheena kuin vakavasti otettavana henkilöbrändin rakentamisena.

5.2.7 Ominaisuudet

Ominaisuudet-diskurssi koostuu Putinin luonnetta, ikää ja terveyttä ilmentävistä kollokaateista. Ominaisuuksia kuvailevia kollokaatteja esiintyy lisäksi myös spekulatio- ja henkilöbrändidiskurssissa. Kuitenkin kollokaattien kontekstit ovat ratkaisevasti vaikuttaneet siihen, mihin diskurssiin ne on jaoteltu. Huomionarvoista on, että ominaisuudet-diskurssi muodostuu vain P2-aineiston kollokaateista, eikä ominaisuuksia kuvailevia sanoja nouse merkitseviksi kollokaateiksi lainkaan P1-aineistosta. Toisin kuin henkilöbrändidiskurssi, koostuu ominaisuusdiskurssi pitkälti sellaisista kollokaateista ja asioista, joilla toimittajat ja muut henkilöt kuvailevat Putinia ja joita lehdistö syystä tai toisesta haluaa nostaa esille. Diskurssi ei siis ole lähtöisin Putinista itsestään henkilöbrändidiskurssin tavoin.

TAULUKKO 8 Ominaisuudet: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
-	Luonne	<i>tyranni, itsevaltiainen, tyly, omalaatuinen</i>

-	Ikä	<i>syntymäpäivä, vuotissyntymäpäivä</i>
-	Henkinen ja fyysinen terveys	<i>vainoharhaisuus</i>

Putinin luonnetta kuvaillaan pääosin affektiivisilla haukkumasanoilla. Affektiivisille ilmauksille tyypillisesti kollokaatit tuovat lauseisiin lisämerkityksiä (ks. VISK § 1707): tässä tapauksessa niiden avulla korostetaan Putinin ja tämän toimien epäinhimillisyyttä. Kollokaatit TYRANNI ja ITSEVALTIAS ovat substantiiveja, joita käytetään virkkeissä adjektiivinomaisesti kuvailemaan Putinin ominaisuuksia ja luonnetta (ks. VISK § 602). Sanat viittaavat paitsi diktaattoriin ja sortajaan (KS s.v. *tyranni, itsevaltias*), myös luovat mielikuvaa hirmuhallitsijasta. Mielikuvan muodostumista edesauttaa kollokaattien kontekstit, joissa Putin esitetään keinoja kaihtamattomana tavoitteidensa saavuttamisen suhteen (esimerkit 54 ja 55). Niin ikään kollokaatti TYLY vahvistaa kuvaa Putinista epäystävällisenä ja työkeänä ihmisenä (KS s.v. *tyly*). Kollokaatti OMALAA TUINEN puolestaan saa lopullisen tulkintansa vasta kontekstin perusteella, vaikka sillä viitataan usein epätavalliseen, kummalliseen tai outoon (KS s.v. *omalaatuinen*). Tästä syystä myös kyseinen kollokaatti saa usein negatiivisen konnotaation. Konnotaatio joko vahvistuu tai heikentyy kontekstin perusteella. Tässä tapauksessa omalaatuisuudella viitataan juuri merkillisyyteen negatiivisessa mielessä. Luonnetta kuvaavat kollokaatit muodostavat keskenään negatiivisen diskurssiprosodian olemalla sekä merkitykseltään negatiivisia että esiintyessään toistuvasti negatiivisessa yhteydessä.

54) Hänen mukaansa *Putin* on **tyranni**, joka toimii loogisesti tavoitellessaan suurta unelmaansa. (P2)

55) Venäjän **itsevaltias** Vladimir *Putin* on siirtynyt uudelle tasolle oppositiojohtaja Aleksei Navalnyin vainossa. (P2)

Affektiivisten ilmausten avulla voidaan myös osoittaa suhtautumista ja asennoitumista puheena olevaan asiaan (VISK § 1707). Käyttäessään negatiivisen konnotaation omaavia sanoja Putinin luonteen kuvailuun Ilta-Sanomat paitsi osoittavat oman kantansa Putiniin, myös luovat ja ylläpitävät mielikuvaa Putinista kummallisena ja epäystävällisenä diktaattorina. Esimerkiksi kollokaatti ITSEVALTIAS korvaa esimerkiksi 55 kollokaatin PRESIDENTTI, jota puolestaan käytetään tyypillisesti asiallisena määritteenä Putinin virka-asemalle (ks. esimerkki 56). Luonnetta kuvailevien sanojen käyttö voidaankin nähdä lehden tietoisena kannanottona ja kritiikkinä Putinia kohtaan.

Semanttisen preferenssin *ikä* kollokaatit viittaavat yksiselitteisesti Putinin ikään ja esiintyvät yhteyksissä, joissa Putinin kerrotaan juhlistaneen syntymäpäiviään. Kollokaatit nousevat P2-aineistosta esiin merkitsevinä todennäköisesti siksi, että Putinin

lokakuinen syntymäpäivä osuu aineiston keräämisajankohtaan ja on jokavuotinen uutisoinnin aihe. Kollokaattien konteksteissa Putin esitetään inhimillisenä ja samaisuttavana hahmona, joka viettää syntymäpäiväänsä vaatimattomasti retkeilyn parissa (esimerkki 56). Tämä luo ristiriidan erityisesti *luonne*-preferenssin kollokaatteihin, jotka luovat Putinista täysin erilaista mielikuvaa.

56) Venäjän presidentti Vladimir *Putin* juhlistaa 67-vuotissyntymäpäiväänsä rentoutumalla Etelä-Siperian vuorilla. (P2)

Henkinen ja fyysinen terveys -preferenssin kollokaatti VAINOHARHAISUUS ilmentää Putinin henkisen hyvinvoinnin tilaa. Vaikka kollokaatti viittaa denotatiiviselta merkitykseltään paranoiaan eli harhaluuloisen psykoosin muotoon (KS s.v. *vainoharhaisuus, paranoia*), ei sillä kuitenkaan aineistossa viitata varsinaiseen lääketieteelliseen diagnoosiin, vaan pikemminkin pelon synnyttämään ominaisuuteen; Putin olettaa henkensä ja terveytensä olevan uhattuna ja tämän vuoksi harrastaa varotoimenpiteitä (esimerkki 57). Kollokaatti luo kuitenkin mielikuvaa Putinin mielenterveyden horjumisesta ja samalla luo presidentille epäuskottavuutta ja ikään kuin kyseenalaistaa tämä kyky toimia valtionpäämiehenä.

57) *Putinin vainoharhaisuudesta* kielivät muun muassa junalla liikkuminen ja yritykset peittää sitä, missä hän kulloinkin on. (P2)

5.2.8 Yksityiselämä

Yksityiselämä-diskurssi muodostuu semanttisista preferensseistä *ihmissuhteet, esineet ja asiat* sekä *paikat*. Preferenssit koostuvat kollokaateista, jotka kuvaavat Putinin henkilökohtaiseen elämään ja suhteisiin liittyviä henkilöitä ja paikkoja. Aiemmissä diskursseissa esiintyneitä henkilöitä ja paikannimiä kuvaavat kollokaatit on jaoteltu kyseisiin diskursseihin niiden kontekstien vuoksi – ne eivät ole olleet yhteyksissä Putinin yksityiselämään, vaan esimerkiksi uraan. Diskurssissa ei esiinny suurta eroa aineistojen välillä, vaan kollokaatit esiintyvät hyvin samantyyppisissä merkityksissä ja yhteyksissä molemmissa aineistoissa. Ne ovat myös merkityksiltään neutraaleja, jolloin niihin ei yhdyntä asenteellisia diskurssiprosodioita.

TAULUKKO 9 Yksityiselämä: kollokaatit ja semanttiset preferenssit

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
<i>Ljudmila, vanhemmat, äiti</i>	Ihmissuhteet	<i>Otsheretnaja, vaimo, moottoripyöräjengi, Roldugin, Shrekbneva</i>
-	Esineet ja asiat	<i>yksityiselämä</i>

<i>Tver, Karjala</i>	Paikat ja tilaisuudet	-
----------------------	-----------------------	---

Valtaosa *ihmissuhteet*-preferenssin kollokaateista viittaavat Putinin perheenjäseniin. Perheenjäsenistä erityisesti Putinin vaimo on esiintynyt uutisissa taajaan – puolet preferenssin sanoista kuvaavat häntä eri nimityksillä. Kollokaatti LJUDMILA eli Putinin vaimon etunimi esiintyy P1-aineistossa luultavasti kuitenkin hakusanan vuoksi. Ant-Conc on tulkinut Ljudmilan silloisen sukunimen *Putina* yhdeksi noodin *Putin* sananmuodoksi, jolloin vaimon nimi on noussut kollokaatioanalyysissä merkitseväksi kollokaatiksi nimen *Vladimir* tapaan. P2-aineistossa Ljudmilaan viitataan kollokaateilla SHREKBNEVA, VAIMO ja OTSHERETNAJA, joista ensimmäinen on tämän tyttönimi ja viimeinen uuden avioliiton myötä saatu sukunimi.

P1-aineistossa etunimen käyttö vaimoa esiteltäessä on sävyltään tuttavallista ja ilmentää kaksikon läheisiä välejä (esimerkki 58). Vielä P1-aineiston uutisten julkaisujankohtina he ovat olleet naimisissa. Merkillepantavaa on myös se, että Putin itse esitellään aineistossa toistuvasti sukunimellään etunimen sijaan. Sen sijaan P2-aineistossa Ljudmila esitetään ainoastaan tämän vanhalla ja uudella sukunimellä tai substantiivilla *vaimo*. Sukunimen käyttö ilmentää parin välien viilenneen eron myötä. Myös kollokaattien kontekstit alleviivaavat välien huonontuneen: P2-aineistossa Ljudmila esimerkiksi *syyttää* ex-miestään *tyranniksi* ja *sovinistiksi* (esimerkki 59). Sen sijaan muut Putinin yksityiselämään liittyvät ihmissuhteet kuvataan molemmissa aineistoissa lämpimiksi. Esimerkiksi Sergei Rolduginia kuvaillaan Putinin *läheiseksi ystäväksi* (esimerkki 60).

- 58) *Putin* ja hänen vaimonsa **Ljudmila** ottivat Bushin aiemmin iltapäivällä lämpimästi vastaan ja illan isäntä ojensi datshansa ovella Laura Bushille vakuuttavan kukkakimpun. (P1)
- 59) Tosin 2002 ilmestyneessä elämäkerrassaan **Otsheretnaja** kuvaili *Putinia* hyväksi isäksi, mutta syytti tätä samalla tyranniksi ja sovinistiksi. (P2)
- 60) Vladimir *Putinin* läheinen ystävä Sergei **Roldugin** uskoo, että republikaanien Donald Trumpista tulee Yhdysvaltain seuraava presidentti. (P2)

Paikkoja kuvaavat kollokaatit ovat Putinille henkilökohtaisesti tärkeiden kaupunkien ja maantieteellisten alueiden nimiä. Kollokaatti TVER kuvaa Putinin sukujuurien ulottuvan kaupungin lähelle, kun taas kollokaatti KARJALA ilmentää tämän vapaa-ajanviettopaikan sijaintia (esimerkit 61 ja 62). Putinille henkilökohtaisesti tärkeitä paikkoja kuvaavia kollokaatteja esiintyy vain P1-aineistossa.

- 61) *Putinin* vanhemmat olivat kotoisin **Tverin** läheltä Pominovon kylästä. (P1)
- 62) Venäjän presidentin virallisen roolin lisäksi *Putinilla* on yksi erittäin henkilökohtainenkin syy ärtyä **Karjalasta** haaveileville suomalaisille: hänellä itsellään on punatiilinen huvila Kiimajärven rannalla. (P1)

Yksityiselämädiskurssi osoittaa esimerkiksi Kiviojan (2008) sekä Bergin ja kumppaneiden (2009) havainnot todeksi siitä, että iltapäivälehdissä korostuu poliitikkojen yksityiselämän kuvaus. Vaikka Putinin yksityiselämään liittyviä asioita, kuten ihmis-suhteita ja terveyttä, on ilmennyt myös aiemmissa diskursseissa, tuo yksityiselämädiskurssi huomion entistä näkyvämmäksi. Vaikka kyseisessä diskurssissa yksityiselämään viittaavat kollokaatit jakautuvat aineistojen välille määrällisesti melko tasaisesti, esiintyy yksityiselämään viittaavaa uutisointia kuitenkin hieman enemmän P2-aineistossa.

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tutkimuksessani tarkastelin vertailevan korpusavusteiden diskurssintutkimuksen keinoin Venäjän presidentti Vladimir Putiniin liittyjä diskursseja ja niiden muutoksia Iltta-Sanomien verkkoartikkeleissa. Tarkoitukseni oli selvittää, onko uutisointi Putinista muuttunut Venäjän aiheuttamien kriisien ja sotien siirtyessä Eurooppaan ja siten myös aiempaa lähemmäksi Suomea. Aineistonani toimi kaksi itse keräämääni korpusa, jotka sisälsivät ennen vuotta 2014 ja sen jälkeen julkaistuja Putin-aiheisia verkkoartikkeleita. P1-korpus koostui kaikista Putin-noodin sisältävistä artikkeleista, jotka oli julkaistu Putinin ensimmäisen ja toisen presidenttikauden aikana. P2-korpus puolestaan koostui vastaavista artikkeleista vuosilta 2014 – 2023. Artikkeleiden lisääntyneen ja suuren määrän vuoksi keräsin P2-aineistoon artikkeleita kyseisiltä vuosilta systemaattisesti syyskuun alusta joulukuun loppuun. Tästä syystä P2-aineistossa korostuu joitakin kollokaatteja, jotka viittaavat loppuvuodesta toistuvasti tapahtuviin asioihin. Kollokaatioanalyysissä saaduista kollokaateista valitsin tarkasteltavaksi molemmista aineistoista 115 merkitsevintä kollokaattia. Jaottelin kollokaatit merkitysten perusteella semanttisiin preferensseihin, joiden pohjalta puolestaan muotoilin aineistoja ilmentävät diskurssit. Muodostuneita diskursseja oli kahdeksan ja ne olivat ura, tukijoukot ja kansansuosio, vaikutusvalta ja vallankäyttö, kritiikki ja vastustus, spekulatio, henkilöbrändi, ominaisuudet sekä yksityiselämä.

Vaikka aineistojeni kollokaatit jakautuivat melko samanlaisiin semanttisiin preferensseihin ja edelleen diskursseihin, oli aineistojen välillä huomattavissa myös eroja. Tutkimuksessani kävi ilmi, että Putinin uraan ja asemaan viittaavia kollokaatteja ilmeni melko tasaisesti molemmissa aineistoissa. Tällaiset kollokaatit olivat sellaisia, jotka ilmenivät useimmin diskursseissa ura, vaikutusvalta ja vallankäyttö sekä tukijoukot ja kansansuosio ja ilmensivät esimerkiksi Putinin edustuksellisia ja muodollisia tekoja, päätöksiä, työhön liittyviä paikkoja ja tapahtumia sekä näiden ajallista kontekstia. Erityisesti tällainen raporttimaisuus ja uutisteksteille ominainen luonne korostui P1-aineistossa. Sen sijaan P2-aineistossa nousi P1-aineistoa selkeämmin esille

Putinin yksityiselämään ja henkilökohtaisiin asioihin liittyvät seikat. Esimerkiksi Putinin terveyttä, ihmissuhteita, ulkonäköä ja käyttäytymistä käsiteltiin P2-aineistossa taajaan arvoituksellisesta näkökulmasta käsin, jolloin yhdeksi diskurssiksi muodostui spekulatio. P1-aineistossa vastaavan spekulatioidiskurssin ilmeneminen oli vähäistä ja se keskittyi Putinin henkilökohtaisten asioiden sijaan Putinin tekoihin. Havaintoni yksityiselämän lisääntymisestä uutisoinnissa on linjassaan muun muassa Kiviojan (2008), Huovilan (2002) ja Bergin ynnä muiden (2009) tutkimusten kanssa, joiden mukaan poliitikkojen henkilöjulkisuus ja yksityiselämä kiilaavat uutisoinnissa kiinnostavuutensa vuoksi politiikan muiden aiheiden edelle. Yhtenä selityksenä tälle ilmiölle voitaneen pitää Pitkäsen (2009, s. 81) havaintoa median kaupallistumisesta.

Tutkimukseni osoitti myös, että kannatukseen viittaavat kollokaatit olivat P2-aineistossa vähentyneet P1-aineistoon nähden, kun taas kritiikkiä ja vastustusta ilmentävät kollokaatit olivat lisääntyneet. Kritiikkiä esitettiin aineistoissa myös eri tavoilla: P1-aineistossa arvostelijoiksi profiloituivat vain tietyt ihmiset, kun taas P2-aineistossa kritiikkiä esitettiin myös tavallisen kansan, kollegoiden sekä viihdeteollisuuden toimesta. Putinin henkilöbrändiä ja julkisuuskuvausta ilmentävä diskurssi ilmeni molemmissa aineistoissa melko samanlaisena, mutta sen sijaan ominaisuusdiskurssia esiintyi vain P2-aineistossa. Kaiken kaikkiaan kollokaatit muodostivat molemmissa aineistoissa negatiivisia ja neutraaleja diskurssiprosodioita, eikä varsinaisesti positiivisia diskurssiprosodioita ollut selkeästi havaittavissa. Esimerkiksi Putinin ominaisuuksia sekä vaikutusvaltaa ilmentävät kollokaatit olivat merkityksiltään pitkälti negatiivisia, siinä missä esimerkiksi yksityiselämää kuvaavan diskurssin kollokaatit puolestaan neutraaleita.

Tutkimukseni tuloksissa on yhteneväisyyksiä Miettisen (2021) tutkimuksen kanssa. Miettinen havaitsi Putinin poliitikkokuvan, viihteellisen imagon sekä menneisyyden ja historian olevan Helsingin Sanomien sekä Ilta-Sanomien keskeisimpiä tapoja rakentaa ja välittää kuvaa Putinista lukijoille. Samat teemat tulevat ilmi myös omassa tutkimuksessani, joskin Putinin poliitikko- ja henkilökuva korostuvat suhteessa enemmän menneisyyteen ja historiaan nähden. Korpusavusteiden diskurssintutkimuksen ja kollokaatioanalyysin avulla olen myös saanut yksityiskohtaista tietoa *Putin*-hakusanan kanssa esiintyvistä kollokaateista ja niiden konteksteista, jolloin analyysini täydentää Miettisen tutkimusta tarkkarajaisemmilla ja yksityiskohtaisemmilla huomioilla.

Tuloksia arvioitaessa on syytä pitää mielessä käytettyjen aineistojen vaikutus tutkimustuloksiin. Esimerkiksi aineistoihin päätyneiden verkkoartikkeleiden julkaisuajankohdat vaikuttavat merkittävästi siihen, millaiset asiat ja kollokaatit nousevat kollokaatioanalyysissä merkitseviksi. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa P2-aineiston osalta esiin nousi kollokaatteja, jotka viittaavat loppuvuodesta tapahtuviin toistuviin asioihin, kuten Putinin uudenvuodenpuheeseen, syntymäpäiviin ja

lehdistötilaisuuksiin. Sanomalehtitekstikorpuksen ominaisuutena – mutta toisaalta myös heikkoutena – voitaneenkin pitää sitä, että varsinkin suhteellisen pienissä korpusaineistoissa korostuvat todennäköisesti julkaisuajankohtien aikaiset tapahtumat ja niitä ilmentävät sanat. Lisäksi uutissivustoilla on tapana kerrata samoja asioita eri uutisissa, jotta asiat voidaan taustoittaa lukijoille lyhyesti. Tällaisen toisteisuuden vuoksi osa kollokaateista nousee analyysiin mukaan, vaikka niistä ei yleisesti uutisoida jatkuvasti, vaan pelkästään toiston yhteydessä useammassa artikkelissa. Hälventääkseni kyseisten asioiden vaikutusta sekä parantaakseni tutkimustulosteni yleistettävyyttä pyrin keräämään tutkimukseeni mahdollisimman isot aineistot pitkältä aikaväliltä, jolloin yksittäisten tapahtumien vaikutus tuloksiin pienenee. Esimerkiksi keräsin P2-aineiston tietoisesti ajanjakson loppuvuosisilta, jolloin sekä Krimin miehityksen että Ukrainan sodan alun akuuteimmat vaiheet jäivät aineistosta pois, eivätkä siten dominoineet P2-aineistosta esiin nousevia tuloksia.

Huomiota on syytä kiinnittää aineistojen julkaisuajankohtien lisäksi niiden kokiin. Joidenkin näkemysten mukaan miljoona sanaa on hyvä vähimmäismäärä korpukselle, ja sitä pienemmistä aineistoista voi tehdä vain varovaisia johtopäätöksiä (Partingtonin, 2010, s. 86, mukaan Baker, 2009, s. 314). Tutkimukseni kannalta tämä tarkoittaisi sitä, että P2-aineistosta nousseiden tulosten voisi nähdä olevan yleistettävissä, mutta P1-aineiston ei. Huomionarvoista kuitenkin on, että vaikka aineistojen välillä on huomattava kokoero, toistuu molemmissa aineistoissa pitkälti samat semanttiset preferenssit ja diskurssit.

Tutkimustuloksiin vaikuttavat olennaisesti myös tutkijan subjektiiviset päätökset ja tulkinnot. Ensinnäkin tutkijan muotoilemat ja valitsemat tutkimuskysymykset määrittävät sen, mitä ylipäätään tutkitaan. Taylorin (2010, s. 223) mukaan jokainen tutkija kehittää tutkimuskysymykset omien teoreettisten, metodologisten ja ideologisten lähtökohtiensa pohjalta. Vaikka tutkimuksessa hyödynnetyt menetelmät olisivat samoja, näkee jokainen tutkija jotain erilaista samoissakin aineistoissa (ks. Taylor, 2010, s. 223). Oman tutkimukseni kannalta olisi esimerkiksi mahdollista, että samat kollokaatit tulisivat tutkijasta riippuen jaotelluiksi semanttisiin preferensseihin ja siten myös diskursseihin hieman eri tavoilla. Objektiivisuutta tutkimukseen tuo kuitenkin muun muassa korpusaineistot, jotka sisältävät satoja systemaattisesti kerättyjä verkkoartikkeleita, eikä tutkimukseen päätyneitä artikkeleita siten ole valikoitu yksityiskohtaisesti. Lisäksi analyysini kulmakivenä toimi tilastollisen kollokaatioanalyysin esiin nostamat merkitsevimmät kollokaatit, jolloin en itse ole voinut vaikuttaa yksittäisten sanojen saamiin esiintymistäajuuksiin ja siten myöskään analyysissä esiin nousemiin kollokaatteihin. On kuitenkin mahdollista, että toinen tutkija olisi voinut esimerkiksi kerätä aineiston eri julkaisuajankohdalta, mikä puolestaan olisi voinut muuttaa merkitseviä kollokaatteja ja siten ohjata analyysiä eri suuntaan. Saatuihin

kollokaatteihin vaikuttavat lisäksi esimerkiksi asetettu vähimmäisfrekvenssi ja kollokaatioväli, jotka niin ikään voivat olla tutkijakohtaisia.

Aineistojen lemmatisointi Kielipankin Mylly-ohjelmalla (2020) on voinut vaikuttaa siihen, millaisia kollokaatteja aineistoista on noussut esiin. On mahdollista, että jotkin suhteellisen usein noodin kanssa esiintyneet sana eivät ole nousseet kollokaateiksi esimerkiksi virheellisen lemmautumisen vuoksi. Näin ollen kollokaatioanalyysissä on saattanut jäädä huomiotta myös diskurssien kannalta olennaisia sanoja. Lemmalistoja läpikäydessäni pyrin kuitenkin korjaamaan Myllyn toistuvia virheellisiä tulintoja ja siten minimoimaan myös olennaisten kollokaattien poisjääntiä analyysistani. Lisäksi huomioin merkitsevimpien kollokaattien joukkoon virheellisen lemmautumisen vuoksi päätyneet kaksoiskappaleet analyysissäni vain kerran.

Kuten todettua, vaikuttavat käytetyt menetelmät ratkaisevasti siihen, millaisia tuloksia kulloisestakin aineistosta saa. Partingtonin (2010, s. 105) mukaan MD-CADS-menetelmää käytettäessä huomio kohdistuu aineistojen välisiin eroihin niin vahvasti, että muuttumattomana pysyneet asiat saattavat jäädä joskus huomaamatta. Tutkimuksessani oli kuitenkin havaittavissa kollokaattien jakautuvan suurimmaksi osiksi samoihin semanttisiin preferensseihin ja edelleen myös diskursseihin aineistoista riippumatta. Tilastollista menetelmätapaa pohtiessani valitsin menetelmäksi kollokaatioanalyysin, vaikka tutkimus olisi ollut toteutettavissa myös esimerkiksi avainsana-analyysin keinoin. Jatkossa voisikin olla kiinnostavaa tutkia, millaisia tuloksia samoista aineistoista olisi saatavissa eri menetelmän avulla ja kuinka tulokset mahdollisesti eroaisivat toisistaan. Vastaavaa, sanomalehtiin kohdistuvaa korpusavusteista diskurssintutkimusta voisi laajentaa Ilta-Sanomien lisäksi myös muihin merkittäviin lehtiin. Varsinkin Suomessa sanomalehtiin kohdistuva CADS-tutkimus on vielä melko vähäistä, joten sanomalehtiaineistoihin perustuvalle tutkimukselle olisi sijaa aiheessa kuin aiheessa. Kiinnostavaa olisi myös vertailla CADS-tutkimuksen avulla eri sanomalehtien uutisointia samasta aiheesta. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia voisi verrata jonkin toisen lehden Putin-uutisointiin ja siitä samalla menetelmällä saatuihin tuloksiin. Toisaalta voisi tutkia myös eri suurvaltajohtajiin kohdistuvaa uutisointia ja diskursseja sekä vertailla tuloksia henkilöiden välillä. CADS-tutkimuksen systemaattinen laajentuminen sanomalehtiin edellyttäisi kuitenkin valmiiksi koottuja korpusaineistoja, joita tällä hetkellä ei juurikaan ole saatavissa.

Vladimir Putin lienee henkilö, josta jokaisella suomalaisella on jonkinlainen mielipide. Tämän vuoksi Putiniin liitettyjä diskursseja ja asenteita voisi tutkia CADS- tai MD-CADS-menetelmällä myös esimerkiksi Suomi24-verkkokeskusteluista. Voisikin olla kiinnostavaa vertailla Suomi24-aineistosta esiin nousseita diskursseja tässä tutkimuksessa ilmenneisiin sanomalehtidiskursseihin. Kansalaiskeskustelujen ja uutisoinnin vertailu tarjoaisiin mahdollisuuden pohtia myös sitä, millainen vaikutus

uutisoinnilla on ihmisten mielipiteisiin ja tätä kautta myös yhteiskunnassa vallitseviin diskursseihin.

Tutkimukseni toimii esimerkkinä ja pohjana tuleville iltapäivälehtiin kohdistuville CADS- ja MD-CADS-tutkimuksille. Tulevissa tutkimuksissa voidaan esimerkiksi arvioida CADS-menetelmien soveltuvuutta sanomalehdistä kerättyjen korpusaineistojen tutkimukseen sekä vertailla tuloksia muilla menetelmillä saatuihin tutkimuksiin. Tutkimustulokseni puolestaan tuovat uutta tietoa iltapäivälehtien diskursseista ja niiden muutoksista sekä kielentutkimuksen että osittain myös journalistiikan tutkimuksen kentälle. Tulokset voisivat toimia konkreettisina ja hyödyllisinä esimerkkeinä sanavalintojen vaikutuksista diskurssien muodostumiseen vaikkapa journalistiikan alan opinnoissa.

LÄHTEET

- Ahonen, M. (2019). *Finnish stemming and lemmatization in python*. Solita. <https://data.solita.fi/finnish-stemming-and-lemmatization-in-python/>
- Anthonhy, L. (2020). *AntConc*. (Version 3.5.8.) [Computer Software]. Waseda University.
- Back, A. (2023). *Putin tuntuu olevan sokka irti: Venäjän ja Putinin representaatiot Ukrainan kriisissä* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/87355>
- Baker, P. (2006). *Using corpora in discourse analysis*. Continuum.
- (2009). 'The BE06 Corpus of British English and recent language change', *International Journal of Corpus Linguistics* 14 (3), 312–337.
- (2010). *Sociolinguistics and corpus linguistics*. Edinburgh University Press.
- Baker, P., Gabrielatos, C. & McEnery, T. (2013). Sketching Muslims: the big picture. Teoksessa P. Baker, C. Gabrielatos & T. McEnery (toim.), *Discourse analysis and media attitudes: The representation of Islam in the British press*. Cambridge University Press.
- Baker, P., Hardie, A. & McEnery, T. (2006). *A Glossary of Corpus Linguistics*. Edinburgh University Press.
- Barnbrook, G. (1996). *Language and Computers. A Practical Introduction to the Computer Analysis of Language*. Edinburgh University Press.
- Bednarek, M. (2008). Semantic Preference & Semantic Prosody Re-Examined. *Corpus Linguistics and Linguistic Theory* 4 (2), 119-139.
- Berg, L., Niemi, M. K., Pernaa, V., Pitkänen, V. & Railo, E. (2009). Poliitiikan julkisuuden perusvirta. Teoksessa V. Pernaa, M. K. Niemi & V. Pitkänen (toim.), *Poliitiikan journalismin tila Suomessa* (s. 33–78). Kirja-Aurora.
- Biber, D., Conrad, S. & Reppen, R. (1998): *Corpus linguistics. Investigating language structure and use*. Cambridge University Press.
- Clear, J. (1993). From Firth Principles. Computational Tools for the Study on Collocation. Teoksessa M. Baker, G. Francis & E. Tognini-Bonelli (toim.), *Text and Technology. In Honour of John Sinclair* (s. 271–292). John Benjamins Publishing Company.
- Dan-kollegio. Judon musta vyö. Viitattu 14.3.2024. <http://dan-kollegio.com/judon-musta-vyoy/>
- van Dijk, T. (1997). The study of discourse. Teoksessa T. A. van Dijk (toim.), *Discourse as structure and process* s. 1–34. London: SAGE Publications Ltd.
- Duguid, A. (2010). Investigating *anti* and some reflections on modern diachronic corpus-assisted discourse studies (MD-CADS). *Corpora* 5 (2), 83–108.
- Eurooppa-neuvosto (2023). EU:n Venäjän vastaiset pakotteet. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/> 14.11.2023
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Polity Press.
- (1997). *Miten media puhuu* (suom. V. Blom & K. Hazard). Osuuskuunta Vastapaino.
- (2003) *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. Routledge.
- Gessen, M. (2012). *Kasvoton mies: Vladimir Putinin nousu Venäjän valtiaksi* (suom. M. Kinnunen). Otava.
- Granger, S. & Meunier, F. (2008). Introduction: The many faces of phraseology. Teoksessa Granger, S. & Meunier, F. (toim.) *An Interdisciplinary perspective* (s. XIX–XXVIII). John Benjamins Publishing Company.
- Granger, S. & Paquot, M. (2008). Disentangling the phraseological web. Teoksessa Granger, S. & Meunier, F. (toim.) *Phraseology: An Interdisciplinary perspective* (s. 27–51). John Benjamins Publishing Company.
- Gries, S. (2008). Phraseology and linguistic theory: A brief survey. Teoksessa S. Granger & F. Meunier (toim.), *Phraseology – An interdisciplinary perspective* (s. 3–27). John Benjamins Publishing Company.

- Haavisto, I. (2021). *Venäjistä vieroitettu – Suomalaiset suhtautuvat itänaapuriinsa aiempaa kriittisemmin*. Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2021/10/eva-analyysi-no-99.pdf> 15.11.2023
- Halonen, A. (5.6.2018). Kuvat paidattomasti Putinista riemastuttavat internetissä – näin presidentti kommentoi itse: ”En näe tarvetta piiloutua”. *Iltalehti*.
- Herkman, J. (2011). *Politiikka ja mediajulkisuus*. Vastapaino.
- Hoey, M. (2007). Lexical priming and literary creativity. Teoksessa M. Hoey, M. Mahlberg, M. Stubbs & W. Teubert (toim.), *Text, discourse and corpora: Theory and analysis* (s. 7–29). Continuum.
- (2005). *Lexical priming: A new theory of words and language*. Routledge.
- Huovila, T. (2002). Lööppi iskee aikamme julkisuuteen. Teoksessa T. Perko, R. Salokangas & H. Luostarinen (toim.), *Median varjossa* (s. 196–215). Jyväskylän yliopisto, mediainstituutti.
- Jantunen, J. H. (2004). *Synonymia ja käännösuomi: Korpusnäkökulma samamerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännöskielen leksikaalisiin erityispiirteisiin* [Väitöskirja, Joensuun yliopisto]. UEF eRepo. <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/8619>
- (2018a). Homot ja heterot Suomi24:ssä: analyysi digitaalisista diskursseista. *Puhe ja kieli*, 38 (1), 2–22. <https://doi.org/10.23997/pk.65488>
- (2018b). Korpusavusteinen diskurssintutkimus (CADS): analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista. *AFinLA-e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 11 (1), 20–44. <https://doi.org/10.30660/afinla.69259>
- Jokinen, A. (2010). Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen* (s. 128–139). Vastapaino.
- Kalja-Voima, J., Jarva, V. & Tarvainen, J. (2023) Vertaileva korpusavusteinen diskurssintutkimus tiedekeskustelun teemojen muutoksesta Suomi24-keskustelupalstalla. Teoksessa E. Lillqvist, M. Eronen-Valli, V. Manninen, M. Nissilä & E. Salmela (toim.), *Communicating with Purpose*. VAKKI Publications 15. 147–172.
- Kielipankki (2020). Mylly. – <https://mylly.rahtiapp.fi/home>
- Kivioja, P. (2008). *Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa*. Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö.
- KS = *Kielitoimiston sanakirja* (2022). Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Päivitettävä julkaisu. Päivitetti 10.11.2022. Viitatti 14.3.2024. <https://www.kielitoimistonanakirja.fi>.
- KTM (2023). *KTM 2023 lehtien lukijamäärät*. Media Audit Finland. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2023/09/KMT-2023-lukijamaarat.pdf> 9.11.2023
- Leech, G. N. (1974). *Semantics*. Penguin Books.
- Lehmusvesi, A. (18.3.2024). Putin voitti näytösvaalinsa lähes diktatuurimaisin luvuin – asiantuntija: Iso voitto haluttiin hinnalla millä hyvänsä. *Yle*.
- Lehti, L., Luodonpää-Manni, M., Jantunen, J., Kyröläinen, A-K., Vesanto, A. & Laippala, V. (2020). Commenting poverty online: A corpus assisted discourse study of the Suomi24 forum. *SKY Journal of Linguistics*, 37, 7–47. <http://hdl.handle.net/10138/327859>.
- Lehto, L-M. (2018). Korpusavusteinen diskurssianalyysi japaninsuomalaisten kielipuheesta. Oulun yliopisto.
- Lounasmeri, L. (2011). Lähellä, mutta niin kaukana? Suomalaisen Venäjä-kuvan äärellä. Teoksessa L. Lounasmeri (toim.), *Näin naapurista: Median ja kansalaisten Venäjä-kuvat* (s. 7–18). Vastapaino.
- Louw, B. (1993). Irony in the Text or Insincerity in the Writer? The Diagnostic Potential of Semantic Prosodies. Teoksessa M. Baker, G. Francis & E. Tognini-Bonelli (toim.), *Text and Technology*. In *Honour of John Sinclair* (s. 157–176). John Benjamins Publishing Company.
- McEnery, A. & Wilson, A. (1996). *Corpus linguistics*. Edinburgh University Press.
- Miettinen, E. (2021). *Itsevaltiat ihmemies: Helsingin Sanomien ja Ilta-Sanomien rakentama kuva Vladimir Putinista vuosina 2000 – 2019* [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. UTUPub-julkaisuarkisto. <https://www.utupub.fi/handle/10024/151539>
- Myers, S. L. (2016). *Uusi tsaari: Vladimir Putin ja hänen Venäjänsä* (suom. S. Raudaskoski). Bazar.
- Partington, A. (1998). *Patterns and Meanings: Using Corpora for English Language Research and Teaching*. John Benjamins Publishing Company.
- (2004). 'Utterly Content in Each Other's Company': Semantic Prosody and Semantic Preference. *International Journal of Corpus Linguistics* 9 (1), 131–156.

- (2010). Modern Diachronic Corpus-Assisted Discourse Studies (MD-CADS) on UK newspapers: an overview of the project. – *Corpora* 5 (2) s. 82–108.
- Partington, A., Duguid, A. & Taylor, C. (2013). *Patterns and Meanings in Discourse: Theory and Practise in Corpus-Assisted Discourse Studies (CADS)*. John Benjamins Publishing Company.
- Pekonen, K. (1991). *Symbolinen modernissa politiikassa*. Jyväskylän yliopisto.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. (2019). *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Vastapaino.
- Pietilä, A. P. (2007). *Utisista viihdettä, viihteestä uutisia. Median muodonmuutos*. Art House.
- Pitkänen, V. (2009). Poliitiikan journalismin yhteiskunnallinen tehtävä. Teoksessa V. Perna, M. K. Niemi & V. Pitkänen (toim.), *Politiikan journalismin tila Suomessa* (79–108). Kirja-Aurora.
- Saari, H. (2007). *Isku tajuntaan! Eli Suomen iltapäivälehdistön lyhyt historia*. Johnny Kniga.
- Sakwa, R. (2004). Regime change from Yeltsin to Putin: normality, normalcy or normalisation? Teoksessa R. Cameron (toim.), *Russian politics under Putin*. Manchester University Press.
- (2007). *Putin. Russia's choice*. Routledge.
- Salminen, E. (2006). *Mediavallan aika: Poliittika tiedotusvälineissä Mauno Koivistosta Tarja Haloseen*. Edita.
- Sanoma Media Finland (2023). Sanoma media Finlandin yleiset käyttöehdot. <https://oma.sanoma.fi/aihe/tilaus-ja-kayttoehdot/kayttoehdot.8.11.2023>
- Scott, M. & Tribble, C. (2006). *Textual patterns: Key words and corpus analysis in language education*. John Benjamins Publishing Company.
- Sinclair, J. (1987). Collocation: a progress report. Teoksessa R. T. Steele, R. Steele, T. Threadgold & M. A. K. Halliday (toim.), *Language Topics: Essays in Honour of Michael Halliday* (s. 319–332). John Benjamins Publishing Company.
- (1991). *Corpus, concordance, collocation*. Oxford University Press.
- (1996): The Search for Units of Meaning. – *Textus* IX, 75–106.
- (1998): The lexical item. Teoksessa E. Weigand (toim.), *Contrastive lexical semantics* (s. 1–24). John Benjamins.
- Smeds, E. Poliisiin liitettävät diskurssit Suomi24-keskustelupalstalla. [kandidaatintutkielma, Jyväskylän yliopisto]. Jyx-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/81028>
- Stranius, S. (2018). Donald Trumpin julkisuuskuva suomalaisessa mediassa Yhdysvaltain presidentinvaalien 2016 jälkeisessä uutisoinnissa [pro gradu-tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/56987#>
- Stubbs, M. (1983). *Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Basil Blackwell.
- (1995). Corpus evidence for norms of lexical collocation. Teoksessa G. Cook & B. Seidlhofer (toim.), *Principle & practice in applied linguistics: Studies in honour of H. G. Widdowson*. Oxford University Press.
- (1996). *Text and Corpus Analysis. Computer-assisted Studies of Language and Culture*. Blackwell Publishers.
- Taylor, C. (2010). Science in the News: a diachronic perspective. *Corpora* 5 (2), 221–250.
- Tilastokeskus (19.12.2023). Suomen väkiluku on ylittänyt 5,6 miljoonaa vuoden 2023 syksyllä. <https://www.stat.fi/julkaisu/cl7t28jfh3apc0cvycwl248v6>
- Timonen, V. (2021). *Epätavallisesta takaisin tavalliseen: Donald Trump ja Joe Biden Helsingin Sanomien uutisissa ennen Yhdysvaltain presidentinvaaleja 2020* [kandidaatintutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/74409>
- Tuominen, A. (2019). *Vladimir Putin: koko tarina*. Readme.fi
- Vaarakallio, S. (5.4.2021). Putin allekirjoitti lain, joka mahdollistaa hänelle kaksi kautta lisää. *Yle*. 16.11.2023 <https://yle.fi/a/3-11870596>
- Viitanen, M. (21.1.2023). Putin esiintyy lööpeissä enemmän kuin koskaan – Näin iltapäivälehdet perustelevat. *Helsingin Sanomat*.
- VISK = *Iso suomen kieliooppi* (2004). Hakulinen, A., Vilkuna, M., Korhonen, R., Koivisto, V., Heinonen, T. R. ja Alho, I. (toim.). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkko-versio. Viitattu 14.3.2024. <http://scripta.kotus.fi/visk>.

LIITTEET

LIITE 1: P1-aineiston kollokaatit

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
tukipuolue	1	6.02244	5
presidentti	2	6.02244	6
vladimir	3	5.98887	977
ljudmila	4	5.93998	17
pettymys	5	5.80005	6
vyö	6	5.75941	5
tarve	7	5.75941	5
seuraaja	8	5.66630	25
ylistää	9	5.65987	7
kuva	10	5.60740	6
tukipuolue	11	5.58634	17
tuore	12	5.53702	5
olemus	13	5.53702	5
yhtenäinen	14	5.51994	12
talousneuvonantaja	15	5.50787	7
autosattue	16	5.50787	7
suosio	17	5.43748	16
presidentti	18	5.39044	1046
sotsh	19	5.37037	7
dresden	20	5.37037	7
esiintyminen	21	5.34437	5
lähipiiri	22	5.31195	11
kuolinvuode	23	5.24483	7
nimetä	24	5.19237	9
erottaa	25	5.18594	14
henkilökohtaisesti	26	5.17445	5
avustaja	27	5.11555	8
vanhempi	28	5.02244	5
tukema	29	5.02244	5
neuvonantaja	30	5.02244	5
medvedev	31	5.02244	5
luottomies	32	5.02244	5
kiittää	33	5.02244	6
kalastella	34	5.02244	5
huutaa	35	5.02244	6

halonen	36	5.02244	5
medvedev	37	4.97514	15
arvostelija	38	4.96799	13
voittaja	39	4.94444	9
hallintouudistus	40	4.92291	7
veronalennus	41	4.90697	6
tver	42	4.90697	6
äiti	43	4.88494	5
presidentinvaalit	44	4.88494	5
kunnioittaa	45	4.88494	5
kriitikko	46	4.88494	5
gorbatsov	47	4.88494	5
valinta	48	4.86490	13
häkkinen	49	4.85252	8
kehottaa	50	4.84411	19
ehdottaa	51	4.84411	19
lahti	52	4.80005	6
hallinto	53	4.78428	39
sananvapaus	54	4.75941	5
uutistoimisto	55	4.74233	7
kollega	56	4.74233	7
arvostelu	57	4.73294	9
keskustella	58	4.72871	31
ote	59	4.72288	13
tyytyväinen	60	4.70051	8
torjua	61	4.70051	6
pääministeri	62	4.70051	26
perustella	63	4.70051	8
luottaa	64	4.70051	12
kutsu	65	4.70051	6
eilinen	66	4.70051	8
vierailu	67	4.68259	32
yhtenäinen	68	4.67195	40
teoria	69	4.64393	5
sija	70	4.64393	5
artikkeli	71	4.64393	5
kgb	72	4.63012	16
tapaaminen	73	4.62190	25
moittia	74	4.60740	6
vihdoin	75	4.58187	7
ura	76	4.58187	7

julkisesti	77	4.58187	7
kausi	78	4.56301	60
matkustaa	79	4.54851	9
lupaus	80	4.51994	6
ilmoitus	81	4.50787	14
vierailla	82	4.50307	15
vakuuttaa	83	4.50161	23
tukea	84	4.49735	41
enemmistö	85	4.48187	11
julistaa	86	4.47495	13
yritysjohtaja	87	4.43748	8
vetäytyä	88	4.43748	5
sisältö	89	4.43748	5
presidenttiehdokas	90	4.43748	6
melko	91	4.43748	7
luvata	92	4.43748	29
kausi	93	4.43748	5
igor	94	4.43748	5
korostaa	95	4.41101	18
tavata	96	4.39566	34
allekirjoittaa	97	4.39441	11
presidentinvaali	98	4.38198	17
kesäkuu	99	4.37037	7
voitto	100	4.36709	20
kohtainen	101	4.34437	5
arvostella	102	4.33213	22
pyytää	103	4.33056	13
kysyä	104	4.33056	13
saapua	105	4.32730	21
sunnuntai	106	4.31617	19
täysi	107	4.30624	7
tiistai	108	4.29808	23
vastustaa	109	4.28548	15
karjala	110	4.28548	6
kannatus	111	4.28548	9
bush	112	4.27309	58
puhe	113	4.27242	22
määrätä	114	4.27242	11
ehdotus	115	4.26755	8

LIITE 2: P2-aineiston kollokaatit

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
vartiopalvelu	1	7.11787	6
miestoimittaja	2	6.85483	5
suurlähettiläs	3	6.70283	6
al-thani	4	6.43980	5
lehdistösihteeri	5	6.38090	6
vuotissyntymäpäivää	6	6.34026	7
bye	7	6.31051	8
kaksoisolento	8	6.26987	10
darth	9	6.26987	10
yllätysvierailu	10	6.11787	5
valdai-klubi	11	6.11787	8
uudenvuodentoivotus	12	6.11787	5
upota	13	6.11787	6
tykittää	14	6.11787	6
tuhta	15	6.11787	5
spekulaatio	16	6.11787	7
shrekbneva	17	6.11787	6
salarakas	18	6.11787	5
ruokailu	19	6.11787	5
raaja	20	6.11787	5
palkita	21	6.11787	5
paidaton	22	6.11787	6
otsheretnaja	23	6.11787	8
luottohenkivartija	24	6.11787	5
kuittailla	25	6.11787	5
kokki	26	6.11787	8
klo	27	6.11787	16
hieroja	28	6.11787	6
energiafoorumi	29	6.11787	6
aikaisempi	30	6.11787	5
vladimir	31	6.08777	4317
kokki	32	6.03040	32
yksityiselämä	33	6.02476	15
tukipuolue	34	5.96586	9
ryhmäkuva	35	5.94794	8
presidenttikausi	36	5.94794	8
elämäkerta	37	5.94794	8
residenssi	38	5.92522	7

käsi	39	5.92522	7
judokaveri	40	5.92522	7
propagandaväline	41	5.89547	6
kuvatulla	42	5.89547	6
kgb-upseeri	43	5.89547	6
julkisuuskuva	44	5.89547	6
lähipiiri	45	5.87095	150
yhdennäköisyys	46	5.85483	5
välit	47	5.85483	5
vallananastaja	48	5.85483	5
uhka	49	5.85483	5
tukija	50	5.85483	5
terveys	51	5.85483	5
sätkynukke	52	5.85483	5
oppi-isä	53	5.85483	5
onnitella	54	5.85483	5
linjapuhe	55	5.85483	5
vainoharhaisuus	56	5.85483	5
syntymäpäivä	57	5.82836	9
valtakausi	58	5.81831	13
tavata	59	5.79594	8
syntymäpäivä	60	5.79594	12
harper	61	5.79594	8
putous	62	5.76994	11
kaksoisolento	63	5.76639	29
uhmakkaasti	64	5.75530	7
poistuminen	65	5.75530	7
linjapuhe	66	5.75530	14
lehdistötilaisuus	67	5.72792	29
uudenvuodenpuhe	68	5.70283	6
valtaannousu	69	5.70283	12
vallasta	70	5.70283	6
uudenvuodenpuhe	71	5.70283	6
uudelleenvalinta	72	5.70283	9
tyranni	73	5.70283	6
terveysongelma	74	5.70283	6
televisiolähetys	75	5.70283	6
tapaamine	76	5.70283	12
sananvalta	77	5.70283	6
novo-ogarjovo	78	5.70283	6
jokavuotinen	79	5.70283	6

hallintokoneisto	80	5.70283	6
vertautua	81	5.65844	8
enestam	82	5.65844	8
vävy	83	5.63244	5
tapaamisesta	84	5.63244	5
taiga	85	5.63244	5
pilkkalaulu	86	5.63244	5
määränä	87	5.63244	5
moottoripyöräjengi	88	5.63244	5
lehdistöpäällikkö	89	5.63244	25
koronakaranteeni	90	5.63244	5
instagram-tili	91	5.63244	5
apulaiskaupunginjohtaja	92	5.63244	5
yhteiskuva	93	5.60329	7
paperikansio	94	5.60329	7
omaehtoinen	95	5.60329	7
määräämä	96	5.60329	14
armahtaa	97	5.60329	14
ylisti	98	5.58735	9
ydinaselaukku	99	5.58735	9
itsevalti	100	5.58735	9
presidentti	101	5.57730	11
lehdistösihteeri	102	5.57038	13
lehdistöedustaja	103	5.57038	13
vaimo	104	5.53290	6
vaalihakkerointi	105	5.53290	6
tyly	106	5.53290	12
surunvalittelu	107	5.53290	10
roldugin	108	5.53290	6
rakastua	109	5.53290	6
rakastajatar	110	5.53290	8
omalaatuinen	111	5.53290	6
kupla	112	5.53290	6
ihailija	113	5.53290	6
hyinen	114	5.53290	6
sisäpiiri	115	5.50120	30

LIITE 3: P1- ja P2-aineistojen kollokaatit jaoteltuna semanttisiin preferensseihin

P1-aineisto	Semanttinen preferenssi	P2-aineisto
tukipuolue, yhtenäinen, talousneuvonantaja, tukema, neuvonantaja, avustaja, luottomies, yritysjohtaja, lähipiiri, henkilökohtainen, luottaa	Poliittinen tuki	vartiopalvelu, luottohenkivartija, kokki, tukipuolue, käsi, hallintokoneisto, ihailija, ylistää, judokaveri, lähipiiri, hieroja
suosio, kannatus, enemmistö, voittaja, presidentinvaali, tyytyväinen, voitto, pettymys, valinta	Kannatus	tukija, upota
Sotsh, Dresden, Lahti, Tver, Karjala, sija	Paikat ja tilaisuudet	Valdai-klubi, energiafoorumi, residenssi, taiga, Novo-Ogarjovo
Ljudmila, vanhemmat, äiti, Igor	Ihmissuhteet	salarakas, Otsheretnaja, vävy, vaimo, rakastunut, rakastajatar, sisäpiiri, välit, moottoripyöräjengi, Roldugin, oppi-isä, Shrekbneva
Medvedev, Halonen, Gorbatsov, pääministeri, kollega, presidenttiehdokas, Bush	Poliitikot	suurlähettiläs, Al-Thani, Harper, Enestam
tuoreeltaan, sunnuntai, tiistai, kausi, vihdoin, kesäkuu, eilinen	Aika	klo, aikaisempi, jokavuotinen
presidentti, KGB, ura, tarve, seuraaja, hallinto	Työ ja asema	presidenttikausi, KGB-upseeri, valtakausi, valtaannousu, presidentti, uudelleenvalinta, apulaiskaupunginjohtaja, uhka, sananvalta, valta
arvostelija, kriitikko, arvostelu, moittia, vastustaa, sananvapaus, julkisesti, huutaa	Arvostelu	bye, vallananastaja, kupla, hyinen
olemus, esiintyminen, kalastella, ote	Julkisuuskuva	paidaton, julkisuuskuva, uhmakkaasti
matkustaa, vieraila, kutsu, vierailu, tapaaminen, ilmoitus, tavata, saapua, keskustella, autoa saattue, puhe, kiittää	Edustaminen ja muodollisuus	yllätysvierailu, uudenvuoden-toivotus, palkita, ryhmäkuva, yhteiskuva, onnitella, linjapuhe, tavata, uudenvuodenpuhe, tapaaminen, surunvalittelu

ylistää, luvata, korostaa, arvostella, lupaus, nimetä, kehottaa, ehdottaa, tukea, ehdotus, vakuuttaa, vetäytyä, pyytää, kunnioittaa, torjua	Viestintä ja kannanotot	-
erottaa, hallintouudistus, veronalennus, allekirjoittaa, määrätä, julistaa, henkilökohtaisesti, perustella, täysi	Päätökset ja teot	määrätä, määräämä, armahtaa, vaalihakkerointi, tuhota, poistuminen, tykitellä
uutistoimista, artikkeli, kysyä	Media	miestoimittaja, lehdistösihteeri, lehdistötilaisuus, televisiolähetys, lehdistöpäällikkö, lehdistöedustaja
kuolinvuode, sisältö, teoria, kuva, vyö	Esineet ja asiat	ydinaselaukku, elämäkerta, paperikansio, spekulatio, sätkynukke, propagandaväline, instagram-tili, yksityiselämä
-	Luonne	tyranni, itsevaltiainen, tyly, omalaatuinen
-	Ulkonäkö	kaksoisolento, yhdennäköisyys
-	Henkinen ja fyysinen terveys	raajat, terveys, vainoharhaisuus, terveysongelma, koronakaranteeni, ruokailu, omaehtoinen
-	Piikittely ja naurunalaisuus	darth, kuittailla, Putous, pilkkalaulu
-	Ikä	syntymäpäivä, -vuotissyntymäpäivä
Häkkinen, melko, vladimir	Muut	vertautua, kuvattu, vladimir